

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

<<Διεθνούς Ευρωπαϊκού και Οικονομικού Δικαίου>>

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και ο ρόλος της

**Βαλεντίνος
Παπαχριστοφόρου**

ΑΦΤ:1143407765

Επιβλέπων: Κος. Αθανασόπουλος Κων/νος
Καθηγητής Πανεπιστημίου Νεαπολις

Πάφος 2016

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	3
Εισαγωγή.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	5
1.1 Τι είναι μια κεντρική τράπεζα.....	5
1.2 Η ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα – Ιστορική αναδρομή	5
1.3 Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	11
1.4 Σκοπός της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας	12
1.4.1 Στόχοι της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.....	12
1.5 Αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.....	18
1.6 Δομή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας	24
1.7 Η αποστολή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας	25
1.7.1 Η αποστολή του Ευρωσυστήματος	25
1.7.2 Οι στρατηγικοί προσανατολισμοί του Ευρωσυστήματος	26
1.7.3 Οργανωτικές αρχές που διέπουν την εκτέλεση των λειτουργιών του Ευρωσυστήματος από όλα τα μέλη του Ευρωσυστήματος	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	36
2.1 Όργανα λήψης αποφάσεων	31
2.1.1 Η Εκτελεστική Επιτροπή	31
2.1.2 Το Γενικό Συμβούλιο.....	32
2.1.3 Το Διοικητικό Συμβούλιο	34
2.2 Η ανεξαρτησία της ΕΚΤ	35
2.3 Η διαφάνεια της ΕΚΤ.....	38
2.4 Η λογοδοσία της ΕΚΤ	40
2.5 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	41
2.6 Εταιρική διακυβέρνηση	42
2.7 Εγγραφή στο κεφάλαιο	47
2.8 Η πρώτη δεκαετία της ΕΚΤ.....	52
2.9 Το νόμισμα της ευρωπαϊκής ένωσης	55
Συμπεράσματα	58
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	60

Περίληψη

Η παρούσα εργασία , έχει στόχο να διερευνήσει στο βαθμό που είναι εφικτό ,τον ρολό της ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας και πως συνέβαλε στην χρηματοπιστωτική πολιτική της ευρωζώνης .

Στο πρώτο κεφάλαιο κάνουμε μια σύντομη ιστορική αναδρομή για την ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα .Προσχωρούμε με τον σκοπό της αρμοδιότητες αλλά και την δομή της. Τέλος γίνεται αναφορά στις οργανωτικές αρχές που την διέπουν την εκτέλεση των λειτουργιών .

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναπτύσσεται η θεωρία των μελών της ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας ,της εκτελεστικής επιτροπής, η ανεξαρτησία της ,μια μικρή αναδρομή στην πρώτη δεκαετία της .Θίγεται επίσης το νόμισμα της ευρωπαϊκής ένωσης .

Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική τράπεζα είναι το βασικό θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με κύρια ευθύνη την χάραξη της νομισματικής πολιτικής για όλη την Ευρώπη της σταθερότητας των τιμών και τη διασφάλιση του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Το κύριο έργο της, το οποίο ασκείται από τα κύρια όργανά της, το διακρίνουν οι αρχές της ανεξαρτησίας, της λογοδοσίας και της διαφάνειας, οι αρχές αυτές γίνονται σεβαστές από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς αλλά και από όλα τα κράτη.

Αποτελεί ένα μέρος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών στο οποίο συμμετέχουν όλες οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών της ευρωζώνης και αποβλέπουν στην προστασία του ευρώ δηλαδή του ενιαίου νομίσματος. Η πρόσφατη οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση επέβαλε στην Ευρώπη να τελειοποιήσει και να βελτιώσει την εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα και να διαμορφώσει τον οδικό χάρτη για την υλοποίηση μιας πραγματικής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Η Τραπεζική Ένωση αποτελεί ένα φιλόδοξο εγχείρημα της Ευρώπης και αποδίδει τον κεντρικό ρόλο στην ΕΚΤ, που αναλαμβάνει την προληπτική εποπτεία στις συμμετέχουσες χώρες. Βασικά στοιχεία αποτελούν ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός, ο Ενιαίος Μηχανισμός Προστασίας των Καταθέσεων και ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης.

1.1 Τι είναι μια κεντρική τράπεζα

Η Κεντρική τράπεζα ουσιαστικά είναι η τράπεζα των τραπεζών. Είναι ένα δημόσιο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα με μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα του οποίου βασική αρμοδιότητα είναι ο συντονισμός των εγχώριων τραπεζών ενός κράτους ή μιας ομάδας χωρών ως προς την γενική πολιτική τους. Κατέχει το εκδοτικό προνόμιο, δηλαδή την αρμοδιότητα να εκδίδει νέο χρήμα.

Στόχος αρκετών κεντρικών τραπεζών είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Σε κάποιες χώρες οι κεντρικές τράπεζες είναι υποχρεωμένες βάσει του νόμου να στηρίζουν την πλήρη απασχόληση. Για να επιτευχθεί ο στόχος της, δηλαδή τη διατήρηση της σταθερότητας τιμών, και στο πλαίσιο της άσκησης της νομισματικής της πολιτικής χρησιμοποιεί το βασικό εργαλείο της που δεν είναι άλλο από αυτό του καθορισμού των επιτοκίων.

Χαρακτηριστικό της Κεντρικής Τράπεζας είναι ότι δεν μπορούν να απευθυνθούν οι απλοί πολίτες σε αυτή για να ζητήσουν δάνειο ούτε να ανοίξουν λογαριασμό. Δεν λειτουργεί σαν εμπορική τράπεζα για τους πολίτες αλλά για τις τράπεζες, με τον τρόπο αυτόν, επηρεάζει τη ροή χρήματος και πιστώσεων προς την οικονομία για την επίτευξη σταθερών τιμών.

Στη Ζώνη του Ευρώ ασκεί τη Νομισματική Πολιτική η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η οποία δημιουργήθηκε με τη γέννηση του ενιαίου νομίσματος, όταν της μεταφέρθηκε η ευθύνη για την άσκηση και το σχεδιασμό της Νομισματικής Πολιτικής από τις κεντρικές τράπεζες των χωρών μελών της Ευρωζώνης και λειτουργεί ως υπερεθνικός, ανεξάρτητος αλλά ευρωπαϊκός, οργανισμός.

1.2 Η ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα – Ιστορική αναδρομή

Στην Ευρώπη, Το Κεντρικό Τραπεζικό σύστημα χρησιμοποιήθηκε κυρίως με σκοπό την διαχείριση και την έκδοση του εθνικού νομίσματος. Το εθνικό νόμισμα σταδιακά αποτελούσε το κυρίαρχο στοιχείο της εθνικής οικονομίας ενός κράτους ενώ τα τραπεζογραμμάτια, που είχαν σημαντικό ρόλο στην κυκλοφορία του χρήματος, αντικατέστησαν πιο παλιές μορφές συναλλαγών. Όσο αυξάνονταν ο ρόλος των τραπεζογραμματίων, σαν μορφή συναλλαγής στην οικονομική ζωή ενός

κράτους, τόσο οι Κεντρικές Τράπεζες, δηλαδή οι εκδότες τους, άρχισαν να αυξάνουν το ενδιαφέρον τους για τη νομισματική πολιτική και το ρόλο που αυτή παίζει πλέον στην οικονομική ζωή μίας χώρας. (Θ. Δουγέκος, 2008).

Σε αντίθεση με όλα όσα ίσχυαν πριν χρόνια, στα τέλη του 20ου αιώνα δημιουργήθηκε η ανάγκη μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης για μια Νομισματική και Οικονομική Ένωση, η οποία εισάγει πια μια διαφορετική νομισματική άποψη με το ενιαίο νόμισμα, για ένα αρκετά μεγάλο τμήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να αποτελεί ένα από τα πιο βασικά χαρακτηριστικά της.

Στις 2 Οκτωβρίου 1997, στο Άμστερνταμ υπογράφηκε η Συνθήκη του Άμστερνταμ από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Σε αυτή την συνθήκη οι ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δήλωσαν στο πλαίσιο της ανάπτυξης του πρώτου πυλώνα της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης να προωθήσουν:

- Την πλήρη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς με την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου
- Την οικονομική και κοινωνική πρόοδο των λαών τους
- Την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής
- Ένα υψηλό επίπεδο απασχόλησης
- Την εγκαθίδρυση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) με κατάληξη το ενιαίο νόμισμα.

Η συνθήκη περιείχε και 17 Πρωτόκολλα 4 από αυτά σχετίζονται με την Νομισματική και Οικονομική Ένωση (ΟΝΕ). Σύμφωνα με σχετικό Πρωτόκολλο ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις Κεντρικές Τράπεζες των κρατών – μελών. (Μάρδας 275)

Συγκεκριμένα, η ΕΚΤ ιδρύθηκε 1 Ιουνίου 1998 με έδρα τη Φρανκφούρτη (Γερμανία). Στην αρχή 11 χώρες υιοθέτησαν το ευρώ, Αυστρία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Βέλγιο, Ιταλία, Πορτογαλία, Λουξεμβούργο, Ισπανία και Κάτω Χώρες.

Σήμερα, ακόμη 8 χώρες χρησιμοποιούν το ευρώ (Σλοβενία, Μάλτα,

Λιθουανία, Λετονία, Κύπρος, , Σλοβακία, Ελλάδα, Εσθονία¹).

Ένα άλλο σημείο στο οποίο μπορεί κάποιος να ισχυριστεί και να επισημαίνει ότι πιθανόν να αποτελεί το εναρκτήριο σημείο είναι χρονικά το 1989, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να εισάγει την έννοια της Νομισματικής και Οικονομικής Ένωσης μέχρι το τέλος του αιώνα. Τον Ιούνιο του 1988 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε στόχο την Οικονομική και Νομισματική Ένωση ιδρύοντας μια επιτροπή υπό την προεδρία του Jacques Delors, Πρόεδρο της τότε Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με σκοπό να προταθούν κάποια στάδια για την επίτευξη του αρχικού στόχου².

Αυτή η επιτροπή αποτελούνταν από τους Διοικητές των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών και άλλους ιδιαίτερους ανθρώπους για το έργο τους στην οικονομική επιστήμη, όπως ο Niels Thygesen Καθηγητής Οικονομικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης και ο Alexander Lamfalussy γενικός Διευθυντής της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών. Το αποτέλεσμα της επιτροπής είναι γνωστό ως “Delors Report” εκδόθηκε στις 17 Απριλίου 1989 και αποφάνθηκε πως η Οικονομική και Νομισματική Ένωση μπορεί να επιτευχθεί μέσα από 3 διακριτά και εξελικτικά στάδια.

Στο Πρώτο Στάδιο έπρεπε να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στη διευθέτηση θεμάτων της εσωτερικής αγοράς, μειώνοντας τις ανισότητες στην οικονομική πολιτική ανάμεσα στις χώρες-μέλη, καταργώντας όλα τα εμπόδια στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

Το Δεύτερο Στάδιο, το οποίο θεωρήθηκε ένα μεταβατικό στάδιο πριν από το τελικό καθορίζοντας τα διοικητικά όργανα και την οργανωτική δομή της Νομισματικής και Οικονομικής Ένωσης.

¹<http://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/map.el.html>

² Web site European Central Bank, “Economic and Monetary Union: The three stages to Economic and Monetary Union”.

Το Τρίτο Στάδιο χαρακτηρίζεται από την προσήλωση των διαφόρων οργανισμών στις οικονομικές και νομισματικές υποχρεώσεις³ και το “κλείδωμα” των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Αναλυτικότερα, τα Τρία Στάδια της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης εκτός από ένα γενικό σχεδιασμό για το τι έπρεπε να επιτευχθεί στο κάθε στάδιο ξεχωριστά, περιλάμβαναν και κάποιους χρονικούς περιορισμούς καθώς και ποσοτικά κριτήρια των στόχων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στηριζόμενο πάνω στο “Delors report” αποφάσισε τον Ιούνιο του 1989 πως το Πρώτο Στάδιο της πραγματοποίησης της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης θα άρχιζε από την 1η Ιουλίου 1990.

Μέχρι την ημερομηνία αυτή όλοι οι περιορισμοί για τη διακίνηση του κεφαλαίου στις χώρες-μέλη έπρεπε να έχουν καταργηθεί. Την ίδια στιγμή, η Επιτροπή των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η οποία είχε παίξει σημαντικό ρόλο στη νομισματική συνεργασία από την ίδρυσή της το Μάιο του 1964, αναλαμβάνει πιο πολλές ευθύνες. Όλα αυτά επιβεβαιώθηκαν με την απόφαση του Συμβουλίου στις 12 Μαρτίου 1990.

Η Επιτροπή των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών ανέλαβε πια ρόλο συμβουλευτικό αλλά και προωθητικό για τη συνεργασία των νομισματικών πολιτικών των χωρών-μελών με τελικό στόχο τη σταθερότητα των τιμών.

Την ίδια στιγμή, ανέλαβε αρμοδιότητες για την πιο ομαλή προετοιμασία του Τρίτου Σταδίου της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης όπου έπρεπε να καθορίσει πρόγραμμα εργασίας ως το τέλος του 1993 καθώς και να διαχωρίσει τις αρμοδιότητες της κάθε υπό-επιτροπής που δημιουργήθηκε για την επίτευξη του στόχου⁴.

³Web site European Central Bank, “Economic and Monetary Union: The three stages to Economic and Monetary Union”.

⁴ Web site: European Central Bank (www.ecb.int), “The European Central Bank: History, Role and Functions, Hanspeter K Scheller, 2004.

Στο Πρώτο Στάδιο συμπεριλαμβάνονταν επίσης και αρκετές νομικές αλλαγές, που έπρεπε να γίνουν για να είναι δυνατή η πραγματοποίηση του Δεύτερου και Τρίτου Σταδίου.

Έπρεπε, να αναθεωρηθεί η “Συνθήκη της Ρώμης”, όπου ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, έτσι ώστε να δημιουργηθεί η απαραίτητη ιδρυτική δομή. Οι διαπραγματεύσεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση κατέληξαν σε συμφωνία το 1991 το Δεκέμβριο και υπογράφηκαν στο Μάαστριχτ 7 Φεβρουαρίου του 1992. Η συνθήκη αυτή, γνωστή ως “Συνθήκη του Μάαστριχτ” αλλά και ως “Η Συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας” εισάγει και το “Πρωτόκολλο για το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας”. Η “Συνθήκη του Μάαστριχτ” τελικά τίθεται επίσημα σε ισχύ από 1 Νοεμβρίου του 1993.

Το Δεύτερο Στάδιο της Νομισματικής και Οικονομικής Ένωσης περιλαμβάνει την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος αλλά και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Με την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος στις 1η Ιανουαρίου 1994 αρχίζει το Δεύτερο Στάδιο ουσιαστικά, ενώ ταυτόχρονα παύει να υπάρχει πια η Επιτροπή των Διοικητών των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών, η οποία είχε αναβαθμιστεί στο Πρώτο Στάδιο. Η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος είχε μεταβατικό χαρακτήρα και για τον λόγο αυτό δεν είχε ουδεμία ανάμειξη στην εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής, η οποία έμεινε στην αρμοδιότητα των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών, αλλά ήταν υπεύθυνο για την ενδυνάμωση της συνεργασίας των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών αλλά και της νομισματικής πολιτικής των χωρών-μελών.

Ταυτόχρονα ανέλαβε ευθύνη για την προετοιμασία της ίδρυσης του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, που θα αναλάμβανε την χάραξη της νομισματικής πολιτικής και τη δημιουργία ενός ενιαίου νομίσματος στο Τρίτο Στάδιο⁵.

⁵ 4 European Central Bank, “The Monetary Policy of the ECB 2004”, 2004.

Το 1995 το Δεκέμβριο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Μαδρίτη αποφάσισε πως το Τρίτο Στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης θα ξεκινούσε στις 1 Ιανουαρίου του 1999, ενώ συμφωνήθηκε πως το ενιαίο νόμισμα θα εισαχθεί στο Τρίτο Στάδιο και θα ονομαστεί “ευρώ”. Ταυτόχρονα το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα αναλάμβανε την προετοιμασία για τη μελλοντική σχέση της νομισματικής πολιτικής και των συναλλαγματικών ισοτιμιών μεταξύ των κρατών που θα υιοθετήσουν το “ευρώ” και στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες.

Το 1996 τον Δεκέμβριο, το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα έδειξε τα αποτελέσματα της εργασίας του στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο προχώρησε σε έκδοση μιας απόφασης για τις βασικές αρχές του καινούριου Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών, που υιοθετήθηκε τον Ιούνιο του 1997. Το ίδιο διάστημα το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα παρουσίασε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αλλά και στο κοινό μια σειρά από τραπεζογραμμάτια του “ευρώ”, τα οποία κυκλοφόρησαν επίσημα στις 1 Ιανουαρίου του 1999⁶.

Το Δεύτερο Στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης εμπεριέχει και την υιοθέτηση του “Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης” τον Ιούνιο του 1997 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Η υιοθέτηση του “Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης” έγινε με στόχο να μπορέσουν να επιτευχθούν από δημοσιονομική σκοπιά οι στόχοι της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Το 1998 στις 2 Μαΐου, η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβεβαίωσε τις 11 πρώτες χώρες-μέλη που ικανοποιούσαν τα κριτήρια για τη συμμετοχή στο Τρίτο Στάδιο και την ίδια στιγμή την υιοθέτηση του “ευρώ” ως ενιαίο νόμισμα στις 1 Ιανουαρίου του 1999. Τον ίδιο μήνα, οι υπουργοί οικονομικών των χωρών-μελών που υιοθέτησαν το ενιαίο νόμισμα συμφώνησαν με τους Διοικητές των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών των χωρών, το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι η τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία των νομισμάτων των 11 κρατών-μελών θα χρησιμοποιηθεί για καθορισμό της αξίας μετατροπής του

⁶ Web site: European Central Bank (www.ecb.int), “The European Central Bank: History, Role and Functions, Hanspeter K Scheller, 2004.

“ευρώ”⁷.

Το 1998 στις 25 Μαΐου οι κυβερνήσεις των 11 κρατών-μελών εκλέξανε τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και 4 άλλα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Ο διορισμός των ατόμων έγινε επίσημα την 1η Ιουνίου του 1998 και ουσιαστικά σήμαινε την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ολοκληρώθηκε η αποστολή του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος σύμφωνα με την ιδρυτική “Συνθήκη του Μάαστριχτ”.

Όπως είχε αποφασιστεί από το Συμβούλιο της Μαδρίτης, στις Ιανουαρίου του 1999 ξεκίνησε το Τρίτο Στάδιο για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση, το οποίο περιείχε την επιβεβαίωση της συναλλαγματικής ισοτιμίας για τη μμετατροπή σε “ευρώ” των νομισμάτων των 11 πρώτων κρατών-μελών και τη χάραξη της νομισματικής πολιτικής από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα⁸.

1.3 Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Η ΕΚΤ ανήκει στις πιο μεγάλες τράπεζες του κόσμου και συντονίζει τις κεντρικές τράπεζες των κρατών της ευρωζώνης και είναι ανεξάρτητη από τα υπόλοιπα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από τις εθνικές κυβερνήσεις των κρατών-μελών.

Η γνώμη της ΕΚΤ ζητείται:

1. Για κάθε προτεινόμενη Κοινοτική Πράξη η οποία εμπίπτει στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της και
2. Από τις εθνικές αρχές, για κάθε σχέδιο νομοθετικής διάταξης που εμπίπτει στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της, εντός των ορίων όμως και υπό προϋποθέσεις που ορίζει το Συμβούλιο με τη διαδικασία του Άρθρου 42. (Μάρδας, 275)

⁷ Web site: European Central Bank (www.ecb.int), “The European Central Bank: History, Role and Functions, Hanspeter K Scheller, 2004.

⁸ 7 Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Μηνιαίο Δελτίο, “ Η Ζώνη του Ευρώ μετά την ένταξη της Ελλάδος”, Ιανουάριος 2001.

Η ⁹(ΕΚΤ) είναι αρμόδια για τη διαχείριση του ενιαίου νομίσματος και για την εφαρμογή και χάραξη της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής της ΕΕ και επομένως και των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει τη ευρώ. Βασικός στόχος της είναι να **διατηρεί σταθερές τις τιμές**, στηρίζοντας έτσι την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Η δημοσιονομική πολιτική της ευρωζώνης δεν υφίσταται .Η κάθε χώρα – μέλος ασκεί την δική της. Για να μη πράττει ο καθένας όπως θέλει όσον αφορά τα ελλείμματα και τα χρέη , οι χώρες-μέλη δεσμεύτηκαν , στο πλαίσιο της συνθήκης Μάαστριχτ , να σεβαστούν το λεγόμενο σύμφωνο σταθερότητας (Stability and Growth Pact), που ουσιαστικά δεσμεύει τα κράτη-μέλη να μην έχουν ελλείμματα και χρέη πάνω από ένα συγκεκριμένο όριο (3% του ΑΕΠ για τα ελλείμματα και 60% για το συνολικό χρέος) (Γ. Βαρουφάκης (2011)).

1.4 Σκοπός της Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζας

Όπως αναφέραμε και παραπάνω η ΕΚΤ στοχεύει στη διαφύλαξη της:

- Σταθερότητας των τιμών (μέσω της διατήρησης του πληθωρισμού υπό έλεγχο), ιδίως σε κράτη που χρησιμοποιούν το ευρώ,
- Σταθερότητας του δημοσιονομικού συστήματος διασφαλίζοντας έτσι την κατάλληλη εποπτεία των κεφαλαιαγορών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

1.4.1 Στόχοι της Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζας

Σύμφωνα με το άρθρο 105 παράγραφος 1 της “Συνθήκης του Μάαστριχτ”, “ο κύριος στόχος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών είναι η διατήρηση σταθερότητας των τιμών. Με την επιφύλαξη του στόχου της σταθερότητας τιμών, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών στηρίζει τις γενικότερες οικονομικές πολιτικές στην Κοινότητα ώστε να συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων της Κοινότητας που ορίζονται στο άρθρο 2 της “Συνθήκης του Μάαστριχτ”. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών ενεργεί σε σχέση με την αρχή της οικονομίας της ανοιχτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό, η οποία ευνοεί την

⁹http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/ecb/index_el.htm

αποτελεσματική κατανομή των πόρων σύμφωνα με τις αρχές που εξαγγέλλονται στο άρθρο 4 της “Συνθήκης του Μάαστριχτ”.

Πριν την οποιαδήποτε ανάλυση για τον στόχο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, θα πρέπει να θυμίσουμε πως η ενιαία νομισματική πολιτική υιοθετείται και εφαρμόζεται μόνο από τις χώρες-μέλη που έχουν υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα.

Στην “Συνθήκη του Μάαστριχτ” διαπιστώνεται ότι συστήνεται μια ξεκάθαρη ιεραρχία για τους στόχους του Ευρωσυστήματος όπου η σταθερότητα των τιμών αποτελεί το πιο βασικό και το σημαντικό σημείο της νομισματικής πολιτικής.

Επιπλέον έχοντας υιοθετήσει κάποιος πως η σταθερότητα των τιμών αποτελεί τον πρωταρχικό στόχο του Ευρωσυστήματος αντιλαμβάνεται πως αυτός ο στόχος είναι η σημαντικότερη συνεισφορά της νομισματικής πολιτικής στη δημιουργία ενός ιδανικού οικονομικού περιβάλλοντος με αρκετά υψηλό επίπεδο απασχόλησης στα όρια του Ευρωσυστήματος.

Ο πρωταρχικός στόχος της σταθερότητας των τιμών στο Ευρωσύστημα αντανακλά στην πραγματικότητα πλήρως το σύγχρονο τρόπο σκέψης σχετικά με το ρόλο, το σκοπό και τα όρια της νομισματικής πολιτικής ενώ την ίδια στιγμή δηλώνεται με πιο χαρακτηριστικό τρόπο η δομή και οι βάσεις πάνω στις οποίες έχει στηριχθεί το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών πλέον στα πλαίσια της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Επιπλέον, ο στόχος της σταθερότητας τιμών που προτάζεται από τη “Συνθήκη του Μάαστριχτ” ουσιαστικά εκφράζει την άποψη πολλών οικονομολόγων δεκαετίες τώρα που πιστεύουν πως η νομισματική πολιτική μπορεί να συνεισφέρει τα μέγιστα ώστε να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων ενός κράτους που στην προκείμενη περίπτωση είναι όλο το Ευρωσύστημα.

Προχωρώντας στη δεύτερη πρόταση του άρθρου για τον πρωταρχικό στόχο του Ευρωσυστήματος βλέπουμε πως “με την επιφύλαξη του στόχου της

σταθερότητας των τιμών το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών στηρίζει τις γενικότερες οικονομικές πολιτικές στην Κοινότητα ώστε να συμβάλλει στους στόχους της Κοινότητας...”. Στην πραγματικότητα, από αυτή τη φράση γίνεται σαφές πως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα οφείλει να συμβάλλει στη δημιουργία κατάλληλων οικονομικών συνθηκών για πιο χαμηλή ανεργία και για χαμηλό πληθωρισμό στα πλαίσια του Ευρωσυστήματος. (Peter Guldager, Θ. Δουγέκος, 2008).

Βέβαια εφαρμόζοντας μια νομισματική πολιτική η οποία έχει ως στόχο τη σταθερότητα του γενικότερου επιπέδου των τιμών ήδη έχει συμβάλλει τα μέγιστα ώστε να δημιουργηθεί ένα σταθερό οικονομικό περιβάλλον όπου η ανάπτυξη και η ανταγωνιστικότητα θα δημιουργήσουν καινούριες θέσεις εργασίας.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η στήριξη που θα πρέπει να παρέχεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στις γενικότερες οικονομικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας δεν σημαίνει πως δίνεται ταυτόχρονα απευθείας αρμοδιότητα στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για την εκπλήρωση κάποιων άλλων στόχων εκτός της σταθερότητας των τιμών. Ουσιαστικά η “Συνθήκη του Μάαστριχτ” ζητάει από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να έχει υπόψη της, και μόνο αυτό, τους στόχους που η Κοινότητα έχει θέσει όταν αυτή προσπαθεί να εφαρμόσει πολιτική σταθερότητας τιμών.

Αυτό σημαίνει πως αφού η νομισματική πολιτική έχει δυνατότητα να επηρεάσει την οικονομική δραστηριότητα βραχυπρόθεσμα, τότε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα πρέπει να αποφεύγει τη δημιουργία πιο μεγάλων αυξομειώσεων που και στο επίπεδο απασχόλησης καθώς αυτό θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στο γενικότερο οικονομικό περιβάλλον ενώ την ίδια στιγμή δεν πρόκειται να βοηθήσει και στην επίτευξη του στόχου της σταθερότητας των τιμών.

Το τρίτο σημείο στο οποίο θα πρέπει να επισημάνει κάποιος στο άρθρο 2 του “Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας” είναι πως “το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών

Τραπεζών θα πρέπει να ενεργεί με βάση την αρχή της οικονομίας της ανοιχτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό...” .

Ακόμη μια φορά η “Συνθήκη του Μάαστριχτ” αφουγκράζεται τις ιδιαιτερότητες του οικονομικού περιβάλλοντος σε μια νέα εποχή όπου η ανοιχτή αγορά και ο ανταγωνισμός αποτελούν τους θεμέλιους λίθους για τη λειτουργία του. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στην πραγματικότητα μέσω της σταθερότητας των τιμών μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στη λειτουργία του μηχανισμού των τιμών της αγοράς, το οποίο αποτελεί σημαντικό χαρακτηριστικό για τη σωστή λειτουργία της αγοράς και που συντελεί στην πιο σωστή κατανομή των πόρων.

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει ο στόχος της σταθερότητας του γενικού επιπέδου των τιμών που θέτει η “Συνθήκη του Μάαστριχτ” για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν είναι γενικά κάτι άγνωστο για τους οικονομολόγους εδώ και αρκετά χρόνια.

Η “Συνθήκη του Μάαστριχτ” προβλέπει κάτι το οποίο αποτελεί κύρια προϋπόθεση για τη σωστή και την πιο αποτελεσματική λειτουργία μίας οικονομίας και το οποίο ήταν ανάγκη να νομοθετηθεί και επίσημα στα πλαίσια του Ευρωσυστήματος. Αυτό συμβαίνει διότι η σταθερότητα των τιμών προσφέρει αρκετά πλεονεκτήματα ακόμα και στις καθημερινές οικονομικές δραστηριότητες.

Πρώτον, η σταθερότητα των τιμών διευκολύνει τους ανθρώπους να αναγνωρίζουν με αμεσότητα τις αλλαγές που συντελούνται στα προϊόντα και στις υπηρεσίες αφού οι αλλαγές δεν είναι μέρος των συνεχών αυξομειώσεων του γενικού επιπέδου των τιμών. Αυτό δίνει το πλεονέκτημά στους καταναλωτές και στις επιχειρήσεις να έχουν καλύτερη εικόνα της αγοράς και να μπορούν με αυτόν τον τρόπο να λάβουν καλύτερα αποφάσεις που αφορούν την κατανάλωση ή την επένδυση. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η αγορά να μπορεί να κάνει ανακατανομή πόρων αποτελεσματικότερα, το οποίο του βελτιώνει το βιοτικό επίπεδο των νοικοκυριών.

Επιπροσθέτως, αν οι καταθέτες είναι σίγουροι πως οι τιμές θα μείνουν σταθερές στο μέλλον δεν θα απαιτήσουν το “inflation risk premium” έτσι ώστε να αποζημιωθούν από ρίσκο το να κρατήσουν αποταμιευτικά κεφάλαια μακροχρόνια.

Μειώνοντας το ρίσκο αυτό μέσω μιας αξιόπιστης νομισματικής πολιτικής, η τελευταία συνεισφέρει άμεσα στην αποτελεσματικότητα με την οποία γίνεται η ανακατανομή των πόρων στις αγορές κεφαλαίου και έτσι λοιπόν αυξάνονται οι πιθανότητες για επενδύσεις, οι οποίες βοηθούν στην οικονομική άνθιση μιας χώρας¹⁰.

Τρίτον, η σταθερότητα τιμών μειώνει σημαντικά τις πιθανότητες οι επιχειρήσεις και οι πολίτες να μετακινήσουν πόρους από παραγωγικές δραστηριότητες ώστε να αντιμετωπίσουν τον πληθωρισμό. Σε ένα κράτος με υψηλό ρυθμό πληθωρισμού υπάρχει η τάση για αγορά και αποθήκευση προϊόντων που μπορούν να διατηρήσουν την αξία τους ακόμα και κάτω από αυτές τις συνθήκες σε σχέση με το χρήμα το οποίο όσο αυξάνεται ο πληθωρισμός τόσο και μειώνεται η αξία τους. Η αποθήκευση προϊόντων όμως δεν αποτελεί σωστή επενδυτική απόφαση και έτσι εμποδίζεται η οικονομική ανάπτυξη.

Παράλληλα, ο πληθωρισμός λειτουργεί ως ένας φόρος για τα χρηματικά αποθέματα, που έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση απαιτήσεων των νοικοκυριών για μετρητά, δημιουργώντας αυξημένα έξοδα καθώς τα νοικοκυριά προσπαθούν να μην αποταμιεύουν μετρητά.

Τέλος, η σταθερότητα τιμών εμποδίζει τη δημιουργία άνισης ανακατανομής εισοδήματος και πλούτου η οποία ενθαρρύνεται σε οικονομικές καταστάσεις που υπάρχει πληθωρισμός ή αποπληθωρισμός, όπου η τάση των τιμών αλλάζει απρόβλεπτα. Στην πραγματικότητα οι αδύναμες οικονομικά μμονάδες είναι εκείνες που πλήττονται από μια τέτοια κατάσταση διότι δεν έχουν τον τρόπο να προστατευθούν. Οι πιο αυξημένοι ρυθμοί πληθωρισμού ή αποπληθωρισμού μπορούν εύκολα να οδηγήσουν ακόμα και σε κοινωνικοπολιτικές ανακατατάξεις.

¹⁰ European Central Bank, “The Monetary Policy of the ECB 2004”, 2004.

Σίγουρα υπάρχουν αρκετά ακόμα πλεονεκτήματα που αποφέρει η σταθερότητα των τιμών σε μια κοινωνία. Αυτό όμως το οποίο πρέπει να επισημάνουμε είναι πως η σταθερότητα των τιμών συμβάλλει στην επίτευξη γενικότερων οικονομικών στόχων όπως για παράδειγμα υψηλότερο βιοτικό επίπεδο, υψηλότερο επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας και αύξηση των θέσεων εργασίας.

Συμπεραίνουμε από τα παραπάνω πως όταν η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μπορεί να διατηρήσει ένα σταθερό επίπεδο τιμών, μπορεί και να συμβάλλει ακούσια και σε στήριξη των γενικότερων οικονομικών πολιτικών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το οποίο ζητάει και η “Συνθήκη του Μάαστριχτ”¹¹.

Η σταθερότητα των τιμών είναι ένας στόχος τον οποίο έμμεσα ή άμεσα έχουν αρκετές μεγάλες Κεντρικές Τράπεζες παγκοσμίως. Το Ομοσπονδιακό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών των Η.Π.Α έχει τριπλό στόχο ο οποίος είναι:

- α) μέτρια μακροπρόθεσμα επιτόκια
- β) μέγιστη απασχόληση
- γ) σταθερότητα των τιμών

Ενώ η Τράπεζα της Αγγλίας πλησιάζει το στόχο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η Τράπεζα της Αγγλίας πρέπει να διαφυλάσσει τη σταθερότητα των τιμών και υπό τον όρο της σταθερότητας των τιμών, να συμβάλλει με τη στήριξη της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης, μαζί με τους στόχους της για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Το Ομοσπονδιακό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών των Η.Π.Α και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχουν το δικαίωμα και την ελευθερία να προσδιορίσουν ποσοτικά τους στόχους τους, ενώ στην χώρα της Αγγλίας ο Υπουργός Οικονομικών έχει καθήκον να ορίζει το στόχο του πληθωρισμού για τη νομισματική πολιτική της Τράπεζας της Αγγλίας.

¹¹ European Central Bank, “The Monetary Policy of the ECB 2004”, 2004.

Ο στόχος της σταθερότητας των τιμών για την ΕΚΤ εκτός από τη “Συνθήκη του Μάαστριχτ” και την ψήφιση των αντίστοιχων νόμων από τις χώρες-μέλη για τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες επιβεβαιώνεται με έναν ακόμη σημαντικό τρόπο. “Το σχέδιο Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης” στο άρθρο 29 παράγραφος 2 αναφέρει “ο κύριος στόχος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών.

Με επιφύλαξη του στόχου της σταθερότητας των τιμών, υποστηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές οι οποίες εφαρμόζονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση για να συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων της Ένωσης”.

Όπως μπορούμε να δούμε και στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα αναφέρεται ακέραιος ο στόχος της ΕΚΤ όπως και στη “Συνθήκη του Μάαστριχτ” γεγονός το οποίο δηλώνει τη διαχρονικότητα της αξίας της σταθερότητας των τιμών όχι μόνο για τους οικονομικούς κύκλους αλλά και για ολόκληρο το κοινωνικό και πολιτικό σύστημα.

1.5 Αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Στις αρμοδιότητες¹² της ΕΚΤ περιλαμβάνονται οι εξής:

- Καθορίζει τα επιτόκια που δανείζει στις εμπορικές τράπεζες στην Ευρωζώνη, ελέγχοντας με αυτόν τον τρόπο την προσφορά χρήματος και τον πληθωρισμό
- Διαχειρίζεται τα **συναλλαγματικά αποθέματα** της Ευρωζώνης και την πώληση ή αγορά νομισμάτων, έτσι ώστε να διατηρείται η ισοτιμία των συναλλαγματικών ισοτιμιών
- Διασφαλίζει την κατάλληλη εποπτεία των **χρηματοπιστωτικών αγορών και ιδρυμάτων** από τις εθνικές αρχές, καθώς επίσης και την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών
- Μεριμνά για την ασφάλεια του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος
- Εξουσιοδοτεί τα κράτη της Ευρωζώνης να **εκδίδουν χαρτονομίσματα ευρώ**
- Παρακολουθεί τις **τάσεις των τιμών** και αξιολογεί τους κινδύνους οι

¹² http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/ecb/index_el.htm

οποίοι προκύπτουν για τη **σταθερότητα των τιμών**

Επιπλέον, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο αλλά στην παράγραφο 5 της “Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας” το “Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών” συμβάλλει εκ μέρους των αρμόδιων αρχών στην πιο ομαλή άσκηση πολιτικών οι οποίοι αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος”.

Χρησιμοποιώντας ως βάση για την ανάλυσή μας τη “Συνθήκη του Μάαστριχτ” και το “Πρωτόκολλο για το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας” συμπεραίνουμε πως έχουν ανατεθεί στην ΕΚΤ τέσσερα βασικά καθήκοντα και ένα επιπλέον όπου το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών συμβάλλει επικουρικά.

Στο πλαίσιο της εκπλήρωσης των καθηκόντων του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, έχουν δοθεί στην ΕΚΤ ορισμένες αρμοδιότητες για τις οποίες χρειάζεται και η βοήθεια των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών.

Συγκεκριμένα:

1. Σύμφωνα με το άρθρο 105 παράγραφος 4 της “Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας” η γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ζητείται:

i) για κάθε προτεινόμενη κοινοτική πράξη η οποία εμπίπτει στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της.

ii) από τις εθνικές αρχές για κάθε σχέδιο νομοθετικής διάταξης το οποίο εμπίπτει στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της, εντός των ορίων και υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει το Συμβούλιο με τη διαδικασία του άρθρου 42.

iii) να διατυπώνει γνώμες προς όλα τα κατάλληλα κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς ή και εθνικές αρχές για θέματα του πεδίου των αρμοδιοτήτων της.

2. “Προκειμένου να εκπληρώσει τα καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, η ΕΚΤ με τη βοήθεια των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών,

συλλέγει τις πιο αναγκαίες στατιστικές πληροφορίες από τις αρμόδιες αρχές ή απευθείας από οικονομικούς παράγοντες. Για αυτό το σκοπό, συνεργάζεται με τα κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς και με αρμόδιες αρχές των κρατών-μελών ή τρίτων χωρών και με διεθνείς οργανισμούς”.

3. “Στο πεδίο της διεθνούς συνεργασίας σχετικά με τα καθήκοντα που έχουν ανατεθεί στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών, η ΕΚΤ αποφασίζει τον τρόπο της εκπροσώπησης του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών”.

4. Μόνο το “Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει το δικαίωμα να επιτρέπει την έκδοση τραπεζογραμματίων μέσα στην Κοινότητα. Τα τραπεζογραμμάτια τα οποία εκδίδονται από την ΕΚΤ και τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες είναι τα μοναδικά τραπεζογραμμάτια τα οποία θα αποτελούν νόμιμο χρήμα μέσα στην Κοινότητα”.

Πριν προβούμε σε οποιαδήποτε ανάλυση των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων της ΕΚΤ θα πρέπει και να επισημάνουμε πως από τη στιγμή που κάποιες χώρες-μέλη δεν συμμετέχουν στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση οι όροι Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών θα πρέπει να ερμηνεύονται ως Ευρωσύστημα και “Ζώνη του ευρώ” αντίστοιχα.

Η εφαρμογή και χάραξη της νομισματικής πολιτικής στην “Ευρωζώνη”, δηλαδή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στηρίζεται στο γεγονός πως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει το αποκλειστικό προνόμιο της έκδοσης των τραπεζογραμματίων. Η κυκλοφορία και η κοπή των νομισμάτων στα πλαίσια της Ευρωζώνης ελέγχεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα καθώς και η ποσότητα των νομισμάτων που θα εκδοθούν από τις χώρες-μέλη.

Έχοντας δεδομένο το γεγονός της εξάρτησης του τραπεζικού συστήματος από την κυκλοφορία του χρήματος, το “Ευρωσύστημα” έχει δυνατότητα να ασκεί μεγάλη επίδραση στις συνθήκες της αγοράς χρήματος επίσης και στα επιτόκια.

Όπως βλέπουμε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα συνδυάζοντας ένα από τα πιο βασικά της καθήκοντα, που είναι η άσκηση και η εφαρμογή της νομισματικής

πολιτικής, και μία από τις κύριες αρμοδιότητές της, που είναι η έκδοση τραπεζογραμματίων και κεράτων, μπορεί και να επηρεάζει τις αγορές χρήματος¹³.

Η διενέργεια πράξεων συναλλάγματος, για την εφαρμογή της ενιαίας συναλλαγματικής πολιτικής αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική λειτουργία για τη χάραξη της ενιαίας νομισματικής πολιτικής. Έχοντας “η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας” το καθήκον αυτό επιφορτισμένο στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, αυξάνει τις λειτουργικές ικανότητες των Κεντρικών Τραπεζών αλλά κυρίως επιβεβαιώνει πως η συναλλαγματική πολιτική συντελεί και αυτή στην επίτευξη των στόχων της νομισματικής πολιτικής. Οι πράξεις της συναλλαγματικής πολιτικής επηρεάζουν και τις συναλλαγματικές ισοτιμίες καθώς και τη ρευστότητα των αγορών που είναι μεταβλητές και σχετίζονται με τη νομισματική πολιτική.

Η διαχείριση και κατοχή των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων των χωρών-μελών της “Ευρωζώνης” συνδέεται με τις πράξεις συναλλαγματικής πολιτικής. Αν έχουμε υπόψη μας και το άρθρο 31 του “Πρωτοκόλλου για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα” συμπεραίνουμε πως όλες οι πράξεις σε συναλλαγματικά διαθέσιμα που κατέχουν οι Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες αλλά και οι συναλλαγές των χωρών-μελών που διενεργούνται με τα τρέχοντα ταμειακά διαθέσιμα σε συνάλλαγμα, αν υπερβαίνουν ένα συγκεκριμένο όριο, υπόκεινται στην έγκριση της ΕΚΤ, ώστε να διασφαλιστεί η συνέπεια με τη νομισματική πολιτική και την πολιτική συναλλαγματικών ισοτιμιών της “Ευρωζώνης”.

Η προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών σχετίζεται με την αποτελεσματικότητα των συστημάτων για τη χάραξη της νομισματικής πολιτικής αλλά και με ολόκληρη την οικονομία.

Για να είναι σε θέση η ΕΚΤ να εκτελεί πιο αποτελεσματικά τα παραπάνω καθήκοντα το “Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα” εκχωρεί στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αλλά και στις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες επιπλέον διαδικαστικές και λειτουργικές

¹³ Web site: European Central Bank (www.ecb.int), “The European Central Bank: History, Role and Functions, Hanspeter K Scheller, 2004.

αρμοδιότητες, που αναλύονται στο κεφάλαιο IV του “Πρωτοκόλλου για το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα” από το άρθρο 17 έως 24.

Συνοπτικά, η ΕΚΤ και οι Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες για να έχουν την δυνατότητα να πραγματοποιούν τις εργασίες τους, έχουν δυνατότητα να ανοίγουν λογαριασμούς υπέρ πιστωτικών ιδρυμάτων, δημόσιων οργανισμών και κάποιων άλλων φορέων της αγοράς και να δέχονται περιουσιακά στοιχεία περιλαμβανόμενων τίτλων με μορφή λογιστικής εγγραφής με σκοπό την ασφάλειά τους.

Επιπλέον, η ΕΚΤ και οι Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες μπορούν και να συναλλάσσονται στις χρηματαγορές, να διενεργούν πιστοδοτικές και πιστοληπτικές πράξεις με πιστωτικά ιδρύματα και άλλους φορείς της αγοράς με σκοπό την επίτευξη των στόχων τους. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι αυτή που καθορίζει τις γενικές αρχές για πράξεις ανοιχτής αγοράς και πιστωτικές εργασίες που διενεργούνται είτε από την ίδια είτε από τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 19 του Καταστατικού, η ΕΚΤ μπορεί να απαιτεί από τα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία είναι εγκατεστημένα στις χώρες-μέλη να διατηρούν ελάχιστα αποθεματικά σε λογαριασμούς τους στην ΕΚΤ και τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες βέβαια πάντα μέσα στα πλαίσια των στόχων της ενιαίας νομισματικής πολιτικής. Όσα πιστωτικά ιδρύματα δεν μπορούν να συμμορφωθούν με τις αποφάσεις αυτές διατρέχουν κίνδυνο να τους επιβληθούν επιτόκια ποινής ή άλλες κυρώσεις από την ΕΚΤ. Στα πλαίσια του νομισματικού ελέγχου το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ μπορεί να αποφασίσει με πλειοψηφία 2/3 των ψήφων και άλλων λειτουργικών μεθόδων νομισματικού ελέγχου, όπως και επίσης αν οι οποιεσδήποτε κυρώσεις επιβληθούν και σε τρίτους.

Επιπλέον για να προστατευθεί η ΕΚΤ, η ενιαία νομισματική πολιτική και η ανεξαρτησία της, απαγορεύεται η υπερανάληψη ή οποιουδήποτε άλλου είδους διευκόλυνση της ΕΚΤ και των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών προς τα κοινοτικά

όργανα ή οργανισμούς ενώ την ίδια στιγμή απαγορεύεται να αγοράζουν απευθείας χρεόγραφα η ΕΚΤ και οι Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες από αυτούς τους οργανισμούς.

Από τις διατάξεις του συγκεκριμένου άρθρου εξαιρούνται τα πιστωτικά ιδρύματα του δημοσίου που όμως έχουν την ίδια μμεταχείριση με αυτά του ιδιωτικού τομέα. Παράλληλα προβλέπεται πως οι Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες και η ΕΚΤ μπορούν να συμμετέχουν στην εξασφάλιση αποτελεσματικών συστημάτων συμψηφισμού και πληρωμών εντός και εκτός Κοινότητας όσο και με άλλα κράτη.

Η ΕΚΤ και οι Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες έχουν δικαίωμα να συνάπτουν σχέσεις με Κεντρικές Τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε άλλα κράτη και όπου υπάρχει λόγος και με διεθνείς οργανισμούς. Παράλληλα μπορούν και να διεξάγουν παντός τύπου τραπεζικές συναλλαγές και με τρίτες χώρες.

Τέλος, για την καλύτερη εκπλήρωση των καθηκόντων τους η ΕΚΤ και οι Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες έχουν δυνατότητα να διενεργούν πράξεις για διοικητικούς σκοπούς ή για το προσωπικό τους.

Συνοψίζοντας θα πρέπει να πούμε πως το “Καταστατικό” έχει προβλέψει τέσσερα βασικά καθήκοντα και ένα επικουρικό όπου για τη πιο σωστή εκπλήρωσή τους έχουν προβλεφθεί οι απαραίτητες αρμοδιότητες τόσο λειτουργικές αλλά όσο και οργανωτικές. Στο σημείο αυτό πρέπει να δούμε ότι το επικουρικό καθήκον της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας το οποίο είναι η εποπτεία των χρηματαγορών και των κεφαλαιαγορών, είναι ενδεχομένως ένα από τα λίγα σημεία που το “Πρωτόκολλο” και η “Συνθήκη του Μάαστριχτ” έχουν κάνει μια πολύ σημαντική παράλειψη. Η εποπτεία των χρηματαγορών, των κεφαλαιαγορών και γενικότερα των πιστωτικών ιδρυμάτων τείνει να γίνει μμείζον θέμα τόσο στο επίπεδο της “Ευρωζώνης” αλλά όσο και για κάθε κράτος-μέλος του “Ευρωσυστήματος” ξεχωριστά.

Η κατάσταση παραμένει τόσο συγκεχυμένη στην προληπτική εποπτεία όπου πάνω από 10 διαφορετικοί οργανισμοί ασκούν αυτό το καθήκον σε επίπεδο

“Ευρωζώνης”. Έτσι προκύπτει η ανάγκη να αποσαφηνιστεί το συγκεκριμένο πλαίσιο και για αυτό κάποιοι οικονομολόγοι πιστεύουν ότι η προληπτική εποπτεία έπρεπε να αποτελεί βασικό και όχι επικουρικό καθήκον της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών. Παράλληλα υπάρχουν άλλοι οικονομικοί κύκλοι που πιστεύουν ότι πράγματι το πλαίσιο για την προληπτική εποπτεία πρέπει να γίνει πιο ξεκάθαρο χωρίς όμως απαραίτητα αυτό το καθήκον να ανατεθεί στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες.

1.6 Δομή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ είναι τα εξής:

- **η Εκτελεστική Επιτροπή**, η οποία παρακολουθεί τη διαχείριση των τρεχουσών υποθέσεων της τράπεζας. Απαρτίζεται από 6 μέλη (1 πρόεδρο, 1 αντιπρόεδρο και 4 άλλα μέλη) που διορίζονται για 8 χρόνια από τους ηγέτες των χωρών της ευρωζώνης.
- **το Διοικητικό Συμβούλιο**, το οποίο διαμορφώνει τη νομισματική πολιτική της ευρωζώνης και καθορίζει τα επιτόκια δανεισμού που επιβάλλει η Κεντρική Τράπεζα στις εμπορικές τράπεζες. Απαρτίζεται από τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και από τους διοικητές των 17 κεντρικών τραπεζών των χωρών της ευρωζώνης.
- **το Γενικό Συμβούλιο**, το οποίο συμμετέχει στις συμβουλευτικές και συντονιστικές λειτουργίες της ΕΚΤ και στην προετοιμασία της προσχώρησης νέων χωρών στην ευρωζώνη. Απαρτίζεται από τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο της ΕΚΤ αλλά και από τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των 28 κρατών μελών της ΕΕ.

ΕΚΤ είναι ανεξάρτητη. Η Τράπεζα, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες του ευρωσυστήματος και όλα τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων τους δεν μπορούν δέχονται ή να ζητούν υποδείξεις από οποιονδήποτε άλλον οργανισμό. Όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και οι εθνικές κυβερνήσεις οφείλουν να σέβονται

αυτήν την αρχή. (Γιάννης Μηλιός, Δημήτρης Δημούλης και Γιώργος Οικονομάκης,(2005))

1.7 Η αποστολή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες αποτελούν το Ευρωσύστημα, το σύστημα κεντρικών τραπεζών της ζώνης του ευρώ. Ο βασικός στόχος του Ευρωσυστήματος είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών, δηλαδή η διαφύλαξη της αξίας του ευρώ. Εμείς στην ΕΚΤ έχουμε δεσμευθεί να εκτελούμε αποτελεσματικά όλα τα καθήκοντα κεντρικής τράπεζας που μας έχουν ανατεθεί, τα οποία και ασκούμε επιδιώκοντας το ύψιστο επίπεδο ακεραιότητας, ικανοτήτων, αποδοτικότητας και διαφάνειας. (Γιάννης Μηλιός, Δημήτρης Δημούλης και Γιώργος Οικονομάκης,(2005))

1.7.1 Η αποστολή του Ευρωσυστήματος

Το Ευρωσύστημα, που αποτελείται από την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των χωρών-μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ, είναι η νομισματική αρχή της ζώνης του ευρώ. Βασικός μας στόχος στο Ευρωσύστημα είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών για το κοινό καλό. Ενεργώντας ως κύρια χρηματοπιστωτική αρχή, στοχεύουμε στη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας αλλά και την προώθηση της χρηματοπιστωτικής ενοποίησης στην Ευρώπη.

Κατά την επιδίωξη των σκοπών μας αποδίδουμε μεγάλη σημασία στην αξιοπιστία, τη διαφάνεια, την εμπιστοσύνη και τη λογοδοσία. Στοχεύουμε στην αποτελεσματική επικοινωνία με όλους τους πολίτες της Ευρώπης και τα μέσα ενημέρωσης. Στις σχέσεις μας με τις ευρωπαϊκές και τις εθνικές αρχές έχουμε αναλάβει τη δέσμευση να ενεργούμε απολύτως σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την αρχή της ανεξαρτησίας. Συμβάλλουμε σε στρατηγικό και λειτουργικό επίπεδο, στην επίτευξη των κοινών σκοπών μας, με τον σεβασμό προς την αρχή της αποκέντρωσης. Έχουμε αναλάβει τη δέσμευση να ασκούμε μια καλή διακυβέρνηση και να εκτελούμε τα καθήκοντά μας κατά τρόπο

αποδοτικό και αποτελεσματικό, με πνεύμα συνεργασίας και συλλογικότητας. Στηριζόμενοι στις εμπειρίες μας και στην ανταλλαγή τεχνογνωσίας, επιδιώκουμε να ενισχύουμε την κοινή μας ταυτότητα, να εκφραζόμαστε με μια φωνή και να αξιοποιούμε τις συνέργειες, σε ένα πλαίσιο σαφώς καθορισμένων ρόλων και αρμοδιοτήτων για όλα τα μέλη του Ευρωσυστήματος. (Γιάννης Μηλιός, Δημήτρης Δημούλης και Γιώργος Οικονομάκης,(2005))

1.7.2 Οι στρατηγικοί προσανατολισμοί του Ευρωσυστήματος

- **Αναγνωρισμένη αρχή επί νομισματικών και χρηματοπιστωτικών θεμάτων**

Στηριζόμενο στα καταστατικά του θεμέλια, στην ανεξαρτησία και την εσωτερική συνοχή του, το Ευρωσύστημα, ενεργεί ως η νομισματική αρχή της ζώνης του ευρώ και ως κύρια χρηματοπιστωτική αρχή, πλήρως αναγνωρισμένη εντός και εκτός Ευρώπης. Κατά την επιδίωξη του πρωταρχικού του στόχου που είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών, το Ευρωσύστημα αναλαμβάνει τις απαραίτητες νομισματικές και οικονομικές αναλύσεις και υιοθετεί και υλοποιεί τις ενδεδειγμένες πολιτικές. Επιπλέον, ανταποκρίνεται αποτελεσματικά και κατάλληλα στις νομισματικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις.

- **Χρηματοπιστωτική σταθερότητα και ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική ενοποίηση**

Το Ευρωσύστημα επιδιώκει την προώθηση της ευρωπαϊκής χρηματοπιστωτικής ενοποίησης σε συνεργασία με τις καθιερωμένες θεσμικές δομές και στη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Για τον σκοπό αυτόν συμβάλλει στη διαμόρφωση πολιτικών που παρέχουν μια σωστή αρχιτεκτονική για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

- **Λογοδοσία, αξιοπιστία και εμπιστοσύνη. Κοντά στους πολίτες της Ευρώπης**

Το Ευρωσύστημα αποδίδει μεγάλη σημασία στην αξιοπιστία, τη διαφάνεια, την εμπιστοσύνη και τη λογοδοσία. Στόχος είναι η αποτελεσματική επικοινωνία με τους πολίτες της Ευρώπης και τα μέσα ενημέρωσης. Στις σχέσεις του με τις ευρωπαϊκές και τις εθνικές αρχές έχει αναλάβει να ενεργεί απολύτως σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την αρχή της ανεξαρτησίας. Προς αυτόν τον σκοπό το Ευρωσύστημα παρακολουθεί συνέχεια τις μεταβολές που επηρεάζουν τις αγορές χρήματος και τις χρηματοπιστωτικές αγορές και λαμβάνει υπόψη το δημόσιο συμφέρον και τις ανάγκες των αγορών.

- **Κοινή ταυτότητα, σαφώς καθορισμένοι ρόλοι και αρμοδιότητες, καλή διακυβέρνηση**

Το Ευρωσύστημα επιδιώκει να ενισχύσει την κοινή του ταυτότητα, σε ένα πλαίσιο καθορισμένων ρόλων και αρμοδιοτήτων για όλα τα μέλη του. Προς αυτόν τον σκοπό το Ευρωσύστημα στηρίζεται στις δυνατότητες και την ουσιαστική συμμετοχή όλων των μελών του και στη δέσμευση και την προθυμία τους να εργαστούν με στόχο την επίτευξη συμφωνίας. Επίσης, το Ευρωσύστημα έχει αναλάβει να ασκεί καλή διακυβέρνηση και να εφαρμόζει αποτελεσματικές και αποδοτικές οργανωτικές δομές και μεθόδους εργασίας. Κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων του το Ευρωσύστημα ενεργεί βάση μιας σειράς οργανωτικών αρχών.

1.7.3 Οργανωτικές αρχές που διέπουν την εκτέλεση των λειτουργιών του Ευρωσυστήματος από όλα τα μέλη του Ευρωσυστήματος

Με τον απαραίτητο σεβασμό προς την αρχή της αποκέντρωσης η οποία βρίσκεται στη βάση του Συστήματος(Γιάννης Μηλιός, Δημήτρης Δημούλης και Γιώργος Οικονομάκης,(2005)):

- **Συμμετοχή**

Όλα τα μέλη του Ευρωσυστήματος συμβάλλουν, σε λειτουργικό και στρατηγικό επίπεδο, στην επίτευξη των σκοπών του Ευρωσυστήματος.

- **Συνεργασία**

Όλες οι λειτουργίες του Ευρωσυστήματος εκτελούνται από όλα τα μέλη του Ευρωσυστήματος με πνεύμα συνεργασίας και συλλογικότητας.

- **Διαφάνεια και λογοδοσία**

Όλα τα μέλη του Ευρωσυστήματος ενεργούν με διαφάνεια και είναι υπόλογα και υπεύθυνα για την αποτελεσματικότητα όλων των λειτουργιών του Ευρωσυστήματος.

- **Διάκριση των δραστηριοτήτων του Ευρωσυστήματος**

Οι δραστηριότητες του Ευρωσυστήματος οι οποίες ασκούνται από εθνικές κεντρικές τράπεζες καθορίζονται με σαφήνεια και διακρίνονται, από τις δραστηριότητες των εθνικών κεντρικών τραπεζών που υπάγονται στην εθνική αρμοδιότητα.

- **Συνοχή και ενότητα**

Με σεβασμό προς το νομικό καθεστώς όλων των μελών του, το Ευρωσύστημα και το προσωπικό του, ενεργεί και εμφανίζεται ως μία οντότητα που διακρίνεται από συνοχή και ενότητα. Με το πνεύμα αυτό και λειτουργώντας ομαδικά, το Ευρωσύστημα εκφράζεται με ενιαία φωνή και βρίσκεται κοντά σε όλους τους πολίτες της Ευρώπης.

- **Ανταλλαγή πόρων**

Όλα τα μέλη του Ευρωσυστήματος προάγουν τη μεταξύ τους ανταλλαγή προσωπικού, εμπειρίας και τεχνογνωσίας .

- **Αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα κατά τη λήψη αποφάσεων**

Όλες οι διαδικασίες λήψης και διαβούλευσης αποφάσεων του Ευρωσυστήματος πρέπει να στοχεύουν στην αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα. Η λήψη αποφάσεων εστιάζεται στην ανάπτυξη και στην ανάλυση επιχειρημάτων, καθώς και στην έκφραση όλων των διαφορετικών απόψεων.

- **Αποδοτικότητα ως προς το κόστος, μέτρηση του κόστους και μεθοδολογία**

Η Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΚΤ και οι διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών διαχειρίζονται τους πόρους όλους με σύνεση και προωθούν λύσεις αποτελεσματικές από πλευράς κόστους σε όλα τα επίπεδα του Ευρωσυστήματος.

Η ΕΚΤ και οι Εθνικές Κεντρικές Τραπεζές αναπτύσσουν συστήματα ελέγχου και δείκτες βάσει των οποίων μετρείται κατά πόσον εκτελούνται οι λειτουργίες του Ευρωσυστήματος και κατά πόσον ευθυγραμμίζονται με τους σκοπούς του Ευρωσυστήματος.

Είναι σκόπιμο να αναπτυχθούν κάποιες συγκρίσιμες μέθοδοι για την αποτίμηση και την αναφορά του κόστους.

- **Αξιοποίηση συνεργειών και αποφυγή διπλής εκτέλεσης εργασιών**

Κάποιες συνέργειες και οικονομίες κλίμακας εντοπίζονται και αξιοποιούνται στο μέτρο του δυνατού.

Σε οργανωτικό επίπεδο αποφεύγονται καταστάσεις διπλής εκτέλεσης εργασιών και διπλής χρήσης πόρων και ο υπέρμετρος και μη αποδοτικός συντονισμός. Προς αυτόν τον σκοπό το Ευρωσύστημα αναζητεί συνεχώς οργανωτικές επιλογές που να διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και την άμεση ανάληψη δράσης, αξιοποιώντας έτσι τη διαθέσιμη εμπειρία τόσο στην ΕΚΤ όσο και στις ΕθνΚΤ μέσω της εντατικής χρήσης των υφιστάμενων πόρων.

Η ανάθεση υποστηρικτικών λειτουργιών και δραστηριοτήτων του Ευρωσυστήματος σε εξωτερικούς φορείς εξετάζεται βάσει τα ίδια κριτήρια και αφού ληφθούν υπόψη τα ζητήματα ασφάλειας.

Κεφάλαιο 2°

2.1 Όργανα λήψης αποφάσεων

Τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ αποτελούνται από:

- **Την Εκτελεστική Επιτροπή.** Αποτελείται από τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο, και από άλλα τέσσερα μέλη που διορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με πλειοψηφία, κατόπιν σύστασης του Συμβουλίου και αργότερα από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η θητεία τους είναι οκτώ έτη και δεν είναι ανανεώσιμη.
- **Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ.** Αποτελείται από τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής αλλά και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών για τις χώρες μέλη που έχουν υιοθετήσει το ευρώ. (Γ. Βοσκόπουλος, 2009).

2.1.1 Η Εκτελεστική Επιτροπή

Η Εκτελεστική Επιτροπή απαρτίζεται από

- τον Πρόεδρο,
- τον Αντιπρόεδρο και
- τέσσερα άλλα μέλη

Τα 6 μέλη διορίζονται από το Ευρωπαϊκό συμβούλιο έπειτα από διαβουλεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η θητεία τους είναι έξι έτη και βασική αποστολή τους είναι η διεύθυνση της ΕΚΤ .

Αρμοδιότητες

- Προετοιμάζει τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Θέτει σε εφαρμογή τη νομισματική πολιτική της ζώνης του ευρώ με γνώμονα τις κατευθυντήριες γραμμές και τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και παρέχει τις απαραίτητες οδηγίες προς τις ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ.
- Διαχειρίζεται τις καθημερινές εργασίες της ΕΚΤ.
- Ασκεί κάποιες αρμοδιότητες που της εκχωρούνται από το Διοικητικό Συμβούλιο, μαζί και αρμοδιοτήτων κανονιστικής φύσεως.

2.1.2 Το Γενικό Συμβούλιο

Το Γενικό Συμβούλιο αποτελείται από

- τον Πρόεδρο της ΕΚΤ,
- τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και
- τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών (ΕθνΚΤ) των 28 χωρών μελών της ΕΕ.

Το Γενικό Συμβούλιο περιλαμβάνει αντιπροσώπους από τα 18 κράτη της ζώνης του ευρώ και από τις 10 χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ. Τα υπόλοιπα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου της ΕΕ και ένα μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μπορούν να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις του Γενικού Συμβουλίου, αλλά χωρίς δικαίωμα ψήφου. (Γ. Βαρουφάκης (2011))

Αρμοδιότητες

Το Γενικό Συμβούλιο μπορεί και να χαρακτηριστεί ως "μεταβατικό" όργανο. Έχει αναλάβει την εκτέλεση των καθηκόντων τα οποία ασκούσε πρωτύτερα το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα και που οφείλει να ασκεί η ΕΚΤ κατά το Τρίτο Στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, εάν υπάρχουν κράτη μέλη της ΕΕ που δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ.

Το Γενικό Συμβούλιο συμβάλλει:

- στη συλλογή στατιστικών πληροφοριών,
- στις συμβουλευτικές λειτουργίες της ΕΚΤ,
- στην προετοιμασία των ετήσιων εκθέσεων της ΕΚΤ,
- στη θέσπιση των κανόνων οι οποίοι είναι αναγκαίοι για την τυποποίηση της υποβολής και της λογιστικής παρακολούθησης εκθέσεων σχετικά με τις πράξεις των ΕθνΚΤ,
- στη λήψη μέτρων τα οποία αφορούν τον καθορισμό της κλείδας κατανομής για την εγγραφή στο κεφάλαιο της ΕΚΤ, εκτός αυτών που έχουν καθοριστεί

στη Συνθήκη,

- στη θέσπιση όρων απασχόλησης του προσωπικού της ΕΚΤ και
- στις προετοιμασίες για τον αμετάκλητο καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων των "χωρών μελών με παρέκκλιση" έναντι του ευρώ.

Σύμφωνα με το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της ΕΚΤ, το Γενικό Συμβούλιο θα διαλυθεί όταν όλες οι χώρες μέλη της ΕΕ θα έχουν υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα. . (Γ. Βαρουφάκης (2011))

2.1.3 Το Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το κύριο όργανο για την λήψη αποφάσεων της ΕΚΤ.

Απαρτίζεται από :

- τα 6 μέλη Εκτελεστικής Επιτροπής και
- τους διοικητές εθνικών κεντρικών τραπεζών των 18 χωρών της ζώνης του ευρώ.

Αρμοδιότητες

- Καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές και λαμβάνει τις απαραίτητες αποφάσεις για την εκπλήρωση όλων των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στο Ευρωσύστημα.
- Χαράσσει νομισματική πολιτική για την ευρωζώνη. Αυτό το καθήκον περιλαμβάνει τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τους στόχους της νομισματικής πολιτικής, την προσφορά διαθεσίμων στο Ευρωσύστημα, τα

βασικά επιτόκια, καθώς και τη θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή των εν λόγω αποφάσεων.

Συνεδριάσεις και λήψη αποφάσεων

Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει δύο φορές τον μήνα στο κτίριο Eurotower στη Φρανκφούρτη (Γερμανία).

Στην πρώτη συνεδρίαση κάθε μήνα, το Διοικητικό Συμβούλιο αξιολογεί τις νομισματικές και οικονομικές εξελίξεις και λαμβάνει τη μηνιαία απόφασή για τη νομισματική πολιτική. Στη δεύτερη συνεδρίασή του, το Διοικητικό Συμβούλιο συζητά θέματα που αφορούν άλλα καθήκοντα και αρμοδιότητες της ΕΚΤ και του Ευρωσυστήματος.

Αν και τα πρακτικά των συνεδριάσεων δεν μπορούν να δημοσιευτούν, η απόφαση για τη νομισματική πολιτική εξηγείται αναλυτικά στη διάρκεια συνέντευξης Τύπου που πραγματοποιείται αμέσως μετά την πρώτη συνεδρίαση κάθε μήνα. Ο Πρόεδρος, επικουρούμενος από τον Αντιπρόεδρο, διευθύνει τη συνέντευξη Τύπου. .(Γ. Βαρουφάκης (2011))

2.2 Η ανεξαρτησία της ΕΚΤ

Η ΕΚΤ είναι ανεξάρτητη. Η Τράπεζα, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες του ευρωσυστήματος , αλλά και τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεών τους δεν μπορούν να δέχονται ή να ζητούν υποδείξεις από οποιονδήποτε άλλον οργανισμό. Όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και οι εθνικές κυβερνήσεις πρέπει επίσης να σέβονται αυτήν την αρχή.

Πολιτική ανεξαρτησία

Η ανεξαρτησία της ΕΚΤ συντελεί στη διατήρηση σταθερότητας τιμών. Αυτό το γεγονός επιβεβαιώνεται από την εκτενή ανάλυση και τα εμπειρικά στοιχεία σχετικά με την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών.

Η ανεξαρτησία της ΕΚΤ καθορίζεται στο θεσμικό πλαίσιο για την ενιαία νομισματική πολιτική (στη Συνθήκη και το Καταστατικό).

Πρακτικές επιπτώσεις

Ούτε η ΕΚΤ, ούτε οι εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) αλλά και ούτε κανένα μέλος των οργάνων λήψης αποφάσεων αυτών των ιδρυμάτων δεν μπορεί να δέχεται ή να ζητεί υποδείξεις από όργανα ή οργανισμούς της ΕΕ, από οποιαδήποτε κυβέρνηση κράτους μέλους της ΕΕ ή και από οποιονδήποτε άλλον οργανισμό.

Τα όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ αλλά και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών, πρέπει να τηρούν αυτήν την αρχή και να μην επιδιώκουν να επηρεάζουν τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ (άρθρο 130 της Συνθήκης).

Λοιπές διατάξεις

Η οικονομική διαχείριση της ΕΚΤ είναι ξεχωριστή από την οικονομική διαχείριση της ΕΕ. Η ΕΚΤ έχει το δικό της προϋπολογισμό. Οι ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ εγγράφονται στο κεφάλαιο της ΕΚΤ και καταβάλλουν σε αυτό μερίδιο συμμετοχής. (Γ. Βαρουφάκης (2011))

Το Καταστατικό προβλέπει πολυετείς θητείες για όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Δεν μπορεί να ανανεωθεί η θητεία των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής.

Η θητεία των διοικητών των ΕθνΚΤ αλλά και των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής διασφαλίζεται ως ακολούθως:

- τουλάχιστον πενταετής θητεία των διοικητών των ΕθνΚΤ,
- οκταετής θητεία, μη ανανεώσιμη, για τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ,
- απαλλαγή από τα καθήκοντα τους μόνο σε περίπτωση ανικανότητας εκτέλεσης των καθηκόντων αυτών ή κάποιου σοβαρού παραπτώματος,
- το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αρμόδιο για την επίλυση όλων των διαφορών.

Στο Ευρωσύστημα δεν επιτρέπεται να χορηγεί δάνεια σε εθνικούς δημόσιους φορείς ή οργανισμούς της ΕΕ , γεγονός που το προφυλάσσει από οποιαδήποτε επιρροή ασκούν οι δημόσιες αρχές.

Η ΕΚΤ στη διάθεσή της έχει όλα τα μέσα και τις αρμοδιότητες που απαιτούνται για την άσκηση αποτελεσματικής νομισματικής πολιτικής και είναι εξουσιοδοτημένη στο να αποφασίζει αυτόνομα πότε και πως θα τα χρησιμοποιήσει.

Η ΕΚΤ έχει δικαίωμα να εκδίδει δεσμευτικούς κανονισμούς σε βαθμό που αυτό είναι απαραίτητο για την εκτέλεση των καθηκόντων του ΕΣΚΤ και σε κάποιες άλλες περιπτώσεις σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του Συμβουλίου της ΕΕ.
(Γ. Βαρουφάκης (2011))

2.3 Η διαφάνεια της ΕΚΤ

Ορισμός

Διαφάνεια σημαίνει πως η κεντρική τράπεζα παρέχει, εγκαίρως, στις αγορές και στο ευρύ κοινό όλες τις πληροφορίες που αφορούν τη στρατηγική, τις αξιολογήσεις, τις αποφάσεις πολιτικής της, καθώς και τις διαδικασίες της, με ειλικρινή και σαφή τρόπο. Σήμερα, οι πιο πολλές κεντρικές τράπεζες, συμπεριλαμβανομένης της ΕΚΤ, αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στη διαφάνεια. Αυτό αληθεύει ειδικά όσον αφορά το πλαίσιο της νομισματικής πολιτικής τους. Η ΕΚΤ δίδει προτεραιότητα στην αποτελεσματική επικοινωνία με το κοινό.

Διαφάνεια της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ

Η διαφάνεια βοηθά το κοινό ώστε να κατανοήσει τη νομισματική πολιτική της ΕΚΤ. Όσο καλύτερα κατανοεί την πολιτική της ΕΚΤ το κοινό τόσο πιο αξιόπιστη και αποτελεσματική γίνεται αυτή η πολιτική. Διαφάνεια σημαίνει πως η ΕΚΤ εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύει την αποστολή της και πως ενημερώνει για τους στόχους πολιτικής της.

Αξιοπιστία

Η ΕΚΤ προωθεί την αξιοπιστία κάνοντας σαφή την εντολή που της έχει ανατεθεί και τον τρόπο που εκτελεί τα καθήκοντά της. Όταν γίνεται αντιληπτό πως η ΕΚΤ έχει δυνατότητα και θέληση να εκπληρώσει τα καθήκοντα που έχει αναλάβει, σταθεροποιούνται οι προσδοκίες για τις τιμές. Η τακτική ενημέρωση σε σχέση με τον τρόπο που μια κεντρική τράπεζα αξιολογεί την οικονομική κατάσταση είναι ιδιαίτερα χρήσιμη. Επίσης είναι επίσης χρήσιμο οι κεντρικές τράπεζες να είναι ειλικρινείς για το τι μπορεί να κάνει η νομισματική πολιτική και για το τι δεν μπορεί να κάνει.

Αυτοπειθαρχία

Η αυστηρή δέσμευση για διαφάνεια επιβάλλει αυτοπειθαρχία στους φορείς χάραξης πολιτικής. Διασφαλίζει ότι οι αποφάσεις πολιτικής και οι σχετικές επεξηγήσεις παραμένουν συνεπείς με την πάροδο του χρόνου. Η συνεχής επαγρύπνηση του κοινού όσον αφορά τις ενέργειες νομισματικής πολιτικής αποτελεί για τους φορείς λήψης αποφάσεων έναν επιπλέον λόγο να επιδιώκουν την εκπλήρωση της αποστολής τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. (Γ. Βαρουφάκης (2011))

Προβλεψιμότητα

Η ΕΚΤ ανακοινώνει δημόσια τη στρατηγική νομισματικής πολιτικής της και κοινοποιεί την τακτική αξιολόγησή όσον αφορά τις οικονομικές εξελίξεις. Με αυτό τον τρόπο, οι αγορές μπορούν να κατανοήσουν το πλαίσιο συστηματικής αντίδρασης της νομισματικής πολιτικής στις οικονομικές εξελίξεις. Έτσι, η πολιτική καθίσταται ΠΙΟ προβλέψιμη για τις αγορές μεσοπρόθεσμα και οι προσδοκίες της αγοράς διαμορφώνονται αποτελεσματικότερα και με πιο μεγάλη ακρίβεια.

Η δυνατότητα των φορέων της αγοράς να προβλέπουν γενικότερα τις αντιδράσεις της πολιτικής, επιτρέπει τη γρήγορη εφαρμογή των μεταβολών της νομισματικής πολιτικής σε χρηματοοικονομικές μεταβλητές. Αυτό μπορεί να συντομεύσει τη διαδικασία μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής στις αποφάσεις οι οποίες αφορούν τις επενδύσεις και την κατανάλωση. Επίσης μπορεί να επισπεύσει τις αναγκαίες οικονομικές προσαρμογές και να ίσως αυξήσει την αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής.

2.4 Η λογοδοσία της ΕΚΤ

Στις τελευταίες δεκαετίες η ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών έχει αναδειχθεί σαν θεμελιώδης συνιστώσα του θεσμικού πλαισίου άσκησης της νομισματικής πολιτικής στις αναδυόμενες και ώριμες οικονομίες. Η απόφαση να παραχωρηθεί ανεξαρτησία στις κεντρικές τράπεζες εδράζεται στην οικονομική θεωρία αλλά και στα εμπειρικά στοιχεία, που δείχνουν πως η ρύθμιση αυτή συμβάλλει στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών .(Γιάννης Μηλιός, Δημήτρης Δημούλης και Γιώργος Οικονομάκης,(2005))

Η ΕΚΤ είναι ανεξάρτητη κατά την εκτέλεση της αποστολής και των καθηκόντων της. Την ίδια στιγμή, θεμελιακή αρχή των δημοκρατικών κοινωνιών είναι πως κάθε ανεξάρτητο ίδρυμα το οποίο επιτελεί δημόσια λειτουργία οφείλει να λογοδοτεί στους πολίτες και τους εκλεγμένους αντιπροσώπους τους για την άσκηση των πολιτικών του. Άρα, η λογοδοσία συνιστά σημαντικό συμπλήρωμα της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών.

Η προσήλωση της ΕΚΤ στην αρχή της λογοδοσίας φαίνεται από την απόφασή της στο να μην περιορίζεται στις θεσμικές υποχρεώσεις της όσον αφορά την τακτική υποβολή εκθέσεων. Για παράδειγμα, η ΕΚΤ δημοσιεύει κάθε μήνα Δελτίο αντί της προβλεπόμενης τριμηνιαίας έκθεσης και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου εκφωνούν πολυάριθμες ομιλίες αναλύοντας ζητήματα που απασχολούν τους πολίτες. Επίσης, ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της ΕΚΤ αναλύουν την αξιολόγηση της ΕΚΤ σε σχέση με την οικονομική κατάσταση, καθώς και το σκεπτικό των αποφάσεών της για τη νομισματική πολιτική, στη διάρκεια τακτικής συνέντευξης Τύπου που πραγματοποιείται μετά την πρώτη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου κάθε μήνα.

Υποχρέωση υποβολής εκθέσεων

Σύμφωνα με το Καταστατικό της ΕΚΤ και του ΕΣΚΤ, η ΕΚΤ υποχρεούται να δημοσιεύει τριμηνιαίες εκθέσεις για τις δραστηριότητες του ΕΣΚΤ και ενοποιημένη εβδομαδιαία λογιστική κατάσταση. Επίσης, η ΕΚΤ πρέπει να καταρτίζει ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες του ΕΣΚΤ και σχετικά με τη νομισματική πολιτική του προηγούμενου και του τρέχοντος έτους. Η Ετήσια Έκθεση απευθύνεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο Συμβούλιο της ΕΕ και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Προκείμενου να πληροί τις απαιτήσεις που προβλέπονται από το Καταστατικό, η ΕΚΤ δημοσιεύει:

- Μηνιαίο Δελτίο
- Ετήσιες Εκθέσεις
- Ενοποιημένη εβδομαδιαία λογιστική κατάσταση

Εκτός αυτών, η ΕΚΤ δημοσιεύει μεγάλο φάσμα εκδόσεων που αφορούν τα καθήκοντά της.

2.5 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σαν σώμα που έλκει τη νομιμοποίησή του απευθείας από όλους τους πολίτες της ΕΕ, διαδραματίζει βασικό ρόλο στη λογοδοσία της ΕΚΤ. Η ΕΚΤ από την ίδρυσή της, διεξάγει εποικοδομητικό διάλογο σε στενό επίπεδο με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ο Πρόεδρος της παρουσιάζεται τακτικά ενώπιον της Επιτροπής Οικονομικών και Νομισματικών Υποθέσεων (ECON) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και ενημερώνει όλα τα μέλη της σχετικά με τη νομισματική πολιτική και τα λοιπά καθήκοντα της ΕΚΤ κατά την διάρκεια ακροάσεων που πραγματοποιούνται κάθε τρίμηνο. Και άλλα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ παρουσιάζονται ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ώστε να αναλύσουν συγκεκριμένα ζητήματα.

Πέραν αυτών, απαντά η ΕΚΤ σε γραπτές ερωτήσεις Ευρωβουλευτών που δημοσιεύονται μαζί με τις απαντήσεις της ΕΚΤ στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ και στον δικτυακό τόπο της.

Στο πλαίσιο όλων των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων της ΕΚΤ, ο Πρόεδρος παρουσιάζει την Ετήσια Έκθεση της ΕΚΤ ενώπιον της ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, όπου το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκδίδει, κατά κανόνα, σχετικό ψήφισμα. Σε επίπεδο εμπειρογνομόνων, ανεπίσημες συζητήσεις γίνονται ανάμεσα στους εκπροσώπους της ΕΚΤ και μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αναφορικά με τις πολιτικές της ΕΚΤ και αρκετά άλλα θέματα στα οποία η ΕΚΤ διαθέτει ειδική τεχνογνωσία. (Γιάννης Μηλιός, Δημήτρης Δημούλης και Γιώργος Οικονομάκης,(2005))

2.6 Εταιρική διακυβέρνηση

Πέρα από τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ, η εταιρική διακυβέρνηση της ΕΚΤ περιέχει και διάφορα επίπεδα εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου , τα οποία είναι τα παρακάτω :

- **Επιτροπή επιθεώρησης**

Προκειμένου να ενισχυθεί η εταιρική διακυβέρνηση της ΕΚΤ και του Ευρωσυστήματος, μια ιδιαίτερου υψηλού επιπέδου επιτροπή επιθεώρησης επικουρεί το Διοικητικό Συμβούλιο στο πλαίσιο όλων των αρμοδιοτήτων του όσον αφορά:

- a) την ακεραιότητα των χρηματοοικονομικών στοιχείων,
- b) την εποπτεία των εσωτερικών ελέγχων,
- c) τη συμμόρφωση με τους εφαρμοστέους νόμους, κώδικες συμπεριφοράς και κανονισμούς , καθώς και
- d) την άσκηση των λειτουργιών επιθεώρησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην εντολή της επιτροπής επιθεώρησης.

Πέραν του προέδρου της, κ. Liikanen, η επιτροπή επιθεώρησης εμπεριέχει τα ακόλουθα τέσσερα μέλη: κ.κ. Constâncio, Tietmeyer, Noyer, και Trichet

- **Επιτροπή Εσωτερικών Επιθεωρητών**

Σύμφωνα με το Καταστατικό Επιθεώρησης του Ευρωσυστήματος, η Επιτροπή Εσωτερικών Επιθεωρητών παίζει ρόλο στην επίτευξη των στόχων του Ευρωσυστήματος, δίνοντας ελεγκτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες σε αντικειμενική και ανεξάρτητη βάση με σκοπό την αποτελεσματικότερη άσκηση των καθηκόντων και δραστηριοτήτων της ΕΚΤ/του Ευρωσυστήματος.

Η Επιτροπή Εσωτερικών Επιθεωρητών δίνει αναφορά στα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ και είναι αρμόδια για την εφαρμογή και εκπόνηση του σχεδίου επιθεώρησης του Ευρωσυστήματος. Επίσης, καθορίζει κοινά πρότυπα για τη διεκπεραίωση του ελεγκτικού έργου εντός του Ευρωσυστήματος

- **Εξωτερικά επίπεδα ελέγχου**

Το Καταστατικό του ΕΣΚΤ προβλέπει δύο επίπεδα:

- Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο
- Τους εξωτερικούς ελεγκτές

Οι εξωτερικοί ελεγκτές πρέπει να ελέγχουν τους ετήσιους λογαριασμούς της ΕΚΤ (άρθρο 27 παράγραφος 1 του Καταστατικού του ΕΣΚΤ). Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο εξετάζει την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης της ΕΚΤ (άρθρο 27 παράγραφος 2). Σωστές πρακτικές όσον αφορά την εντολή και επιλογή των Εξωτερικών Ελεγκτών σύμφωνα με το άρθρο 27.1 του Καταστατικού του ΕΣΚΤ και

της ΕΚΤ, όπως εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ στις 14 Ιουνίου 2012 .Οι εκθέσεις των εξωτερικών ελεγκτών δημοσιεύονται στην ετήσια έκθεση της ΕΚΤ .

- **Εσωτερικά επίπεδα ελέγχου**

Εσωτερική επιθεώρηση

Η Διεύθυνση Εσωτερικής Επιθεώρησης λειτουργεί κάτω από την άμεση ευθύνη της Εκτελεστικής Επιτροπής. Τα καθήκοντα της Διεύθυνσης Εσωτερικής Επιθεώρησης καθορίζονται στο Καταστατικό Επιθεώρησης της ΕΚΤ το οποίο έχει εγκριθεί από την Εκτελεστική Επιτροπή (τελευταία τροποποίηση στις 31 Ιουλίου 2007) . Το Καταστατικό Επιθεώρησης θεσπίστηκε βάση διεθνών εφαρμοζόμενων επαγγελματικών προτύπων, ειδικότερα τα πρότυπα του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (IIA).

Διάρθρωση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου

Η διάρθρωση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της ΕΚΤ στηρίζεται σε μια λειτουργική προσέγγιση. Κάθε υπηρεσιακή μονάδα (Διεύθυνση ή Γενική Διεύθυνση, Τμήμα) είναι υπεύθυνη για τη δική της αποτελεσματικότητα και τον δικό της εσωτερικό έλεγχο. Προς αυτόν το σκοπό, οι υπηρεσιακές μονάδες εφαρμόζουν μια σειρά από διαδικασίες λειτουργικού ελέγχου στον τομέα της αρμοδιότητάς τους. Για παράδειγμα, υπάρχουν κανόνες και διαδικασίες–γνωστό και ως "σινικό τείχος"– που εμποδίζει τη διαρροή εμπιστευτικών πληροφοριών, προερχόμενων, για παράδειγμα, από τομείς αρμόδιους για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής, προς τομείς οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων και των ιδίων κεφαλαίων της ΕΚΤ. Παράλληλα με αυτούς τους ελέγχους, κάποιες υπηρεσιακές μονάδες συμβουλεύουν την Εκτελεστική Επιτροπή και εισηγούνται σε αυτήν προτάσεις σε σχέση με ειδικά θέματα ελέγχου σε οριζόντια βάση.

Πλαίσιο δεοντολογίας

Το πλαίσιο δεοντολογίας για όλα τα μέλη του προσωπικού της ΕΚΤ τροποποιήθηκε την 1η Ιανουαρίου 2011. Αυτό το πλαίσιο παρέχει κατευθύνσεις και θεσπίζει δεοντολογικούς κανόνες, κριτήρια αναφοράς και πρότυπα. Όλα τα μέλη του προσωπικού πρέπει να διατηρούν υψηλό επίπεδο επαγγελματικής δεοντολογίας κατά την διάρκεια της εκτέλεσης των καθηκόντων τους στην ΕΚΤ, αλλά και στις σχέσεις τους με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες, τους συμμετέχοντες στην αγορά, τις δημόσιες αρχές, τους εκπροσώπους των μέσων μαζικής ενημέρωσης και το ευρύ κοινό.

Τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ, εκτός του συμπληρωματικού κώδικα κριτηρίων δεοντολογίας που έχουν υιοθετήσει, δεσμεύονται και να τηρούν τις αρχές που θεσπίζει το δεοντολογικό πλαίσιο για όλα τα μέλη του προσωπικού. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ συμμορφώνονται με έναν κώδικα συμπεριφοράς που αντανάκλα την ευθύνη τους να διαφυλάττουν την ενότητα και το κύρος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), καθώς και την αποτελεσματικότητα των πράξεών του .

- **Πρόληψη της απάτης στο εσωτερικό της ΕΚΤ και κανόνες που ισχύουν για τις έρευνες της OLAF.**

Μέτρα για την καταπολέμηση της απάτης σε όλη την ΕΕ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 1999 και το Συμβούλιο της ΕΕ εξέδωσαν τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 σε σχέση με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης ("κανονισμός OLAF"), ώστε να ενταθεί ο αγώνας κατά της απάτης, της δωροδοκίας και όποιας άλλης παράνομης δραστηριότητας η οποία είναι επιζήμια για τα οικονομικά συμφέροντα των Κοινοτήτων. Ο κανονισμός προβλέπει τη διενέργεια από την OLAF εσωτερικών ερευνών όπου υπάρχουν υποψίες απάτης εντός των θεσμικών οργάνων, φορέων και υπηρεσιών της ΕΕ.

Μέτρα της ΕΚΤ για την καταπολέμηση της απάτης

Απόφαση της ΕΚΤ σχετικά με τους κανόνες που ισχύουν για τις έρευνες της

ΟΛΑΦ –Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας την 3η Ιουνίου 2004 εξέδωσε απόφαση (ΕΚΤ/2004/11) σχετικά με τους όρους διεξαγωγής ερευνών από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης στην ΕΚΤ πάνω στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης, της δωροδοκίας και οποιασδήποτε άλλης παράνομης δραστηριότητας επιζήμιας για τα οικονομικά συμφέροντα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και σε σχέση με την τροποποίηση των όρων απασχόλησης του προσωπικού της ΕΚΤ. Η απόφαση αυτή τέθηκε σε ισχύ στις 1 Ιουλίου 2004.

Προηγούμενα μέτρα της ΕΚΤ για την καταπολέμηση της απάτης

Αν και το Διοικητικό Συμβούλιο είχε δεχτεί την ανάγκη ανάληψης δραστικών μέτρων για την καταπολέμηση απάτης, θεωρούσε πως η ανεξάρτητη θέση και τα καθήκοντα τα οποία έχουν ανατεθεί στην ΕΚΤ απέκλειαν την εφαρμογή του κανονισμού ΟΛΑΦ στην ΕΚΤ. Αντ' αυτού, εξέδωσε άλλη απόφαση στις 7 Οκτωβρίου 1999 σε σχέση με την πρόληψη της απάτης (ΕΚΤ/1999/5), η οποία προέβλεπε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα καταπολέμησης απάτης κάτω από τον τελικό έλεγχο μιας ανεξάρτητης Επιτροπής Καταπολέμησης της Απάτης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υποστηριζόμενη από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, το Συμβούλιο της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, κατέθεσε αίτηση ακύρωσης της απόφασης της ΕΚΤ (υπόθεση C-11/00).

Στις 10 Ιουλίου 2003 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ακύρωσε αυτήν την απόφαση (ΕΚΤ/1999/5). Η απόφαση του Δικαστηρίου έθεσε την ΕΚΤ "εντός του πλαισίου της Κοινότητας". Συγχρόνως, επεσήμανε πως η βούληση του νομοθέτη ήταν να διασφαλίσει την ανεξαρτησία της ΕΚΤ κατά την διάρκεια της εκτέλεσης των καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί. Ωστόσο, το Δικαστήριο έκρινε πως αυτή η ανεξαρτησία δεν συνεπάγεται τον πλήρη διαχωρισμό της ΕΚΤ από την Κοινότητα ούτε και εξαίρεσή της από κάθε κανόνα κοινοτικού δικαίου. Αυτό συμβαδίζει με την

προσέγγιση της ΕΚΤ. Η εφαρμογή του κανονισμού OLAF δεν πρέπει να επηρεάσει την ανεξαρτησία της ΕΚΤ κατά την διάρκεια της εκτέλεσης των καθηκόντων της. Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της, η Επιτροπή Καταπολέμησης της Απάτης της ΕΚΤ δημοσίευσε τις ακόλουθες ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τις δραστηριότητές της:

- **Επιτροπή Εσωτερικών Επιθεωρητών**

Η Επιτροπή Εσωτερικών Επιθεωρητών είναι υπεύθυνη για τη διενέργεια επιθεωρήσεων με εντολή του Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο θέσπισε την πολιτική επιθεώρησης του ΕΣΚΤ ώστε να διασφαλίζεται η κάλυψη των απαιτήσεων επιθεώρησης για όλα τα κοινά προγράμματα και λειτουργικά συστήματα σε επίπεδο ΕΣΚΤ. Ο συντονισμός αυτών των επιθεωρήσεων διενεργείται από αυτήν την επιτροπή. (Γιάννης Μηλιός, Δημήτρης Δημούλης και Γιώργος Οικονομάκης, (2005))

2.7 Εγγραφή στο κεφάλαιο

Το κεφάλαιο της ΕΚΤ προέρχεται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες όλων των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και ανέρχεται σε 10.825.007.069,61 ευρώ.

Τα μερίδια συμμετοχής των ΕθνΚΤ σε αυτό το κεφάλαιο υπολογίζονται βάσει κλείδας κατανομής η οποία αντιστοιχεί στο μερίδιο συμμετοχής της οικείας χώρας στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της ΕΕ και στον συνολικό πληθυσμό . Οι δύο προσδιοριστικοί παράγοντες σταθμίζονται ισοβαρώς. Η ΕΚΤ αναπροσαρμόζει τα μερίδια της συμμετοχής κάθε 5 χρόνια, και κάθε φορά που ένα νέο κράτος εντάσσεται στην ΕΕ. Η αναπροσαρμογή πραγματοποιείται βάσει στοιχείων που παρέχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Από την αρχή του Τρίτου Σταδίου της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στην 1η Ιανουαρίου 1999, η κλείδα κατανομής έχει αλλάξει 6 φορές: η πρώτη ανά πενταετία αναπροσαρμογή έγινε την 1η Ιανουαρίου 2004, η δεύτερη την 1η Ιανουαρίου 2009 και η τρίτη την 1η Ιανουαρίου 2014. Επιπλέον τροποποιήσεις έλαβαν χώρα την 1η Μαΐου 2004 (με την ένταξη στην ΕΕ της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Κύπρου, της Λεττονίας, της Εσθονίας, της

Λιθουανίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Ουγγαρίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας), την 1η Ιανουαρίου 2007 (με την ένταξη στην ΕΕ της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας) και την 1η Ιουλίου 2013 (με την ένταξη στην ΕΕ της Κροατίας).

- Εθνικές κεντρικές τράπεζες της ζώνης του ευρώ

Οι πλήρως καταβεβλημένες συμμετοχές των ΕθνΚΤ της ευρωζώνης στο κεφάλαιο της ΕΚΤ ανέρχονται συνολικά σε 7.575.155.922,19 ευρώ και αναλύονται ως εξής:

Εθνική κεντρική τράπεζα	Κλείδα κατανομής %	Καταβεβλημένο κεφάλαιο (€)
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique (Βέλγιο)	2,4778	268.222.025,17
Deutsche Bundesbank (Γερμανία)	17,9973	1.948.208.997,34
Eesti Pank (Εσθονία)	0,1928	20.870.613,63
Banc Ceannais na hÉireann / Central Bank of Ireland (Ιρλανδία)	1,1607	125.645.857,06
Τράπεζα της Ελλάδος	2,0332	220.094.043,74
Banco de España (Ισπανία)	8,8409	957.028.050,02
Banque de France (Γαλλία)	14,1792	1.534.899.402,41
Banca d'Italia (Ιταλία)	12,3108	1.332.644.970,33
Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου	0,1513	16.378.235,70
Latvijas Banka (Λεττονία)	0,2821	30.537.344,94
Banque centrale du Luxembourg (Λουξεμβούργο)	0,2030	21.974.764,35
Bank Ċentrali ta' Malta / Central Bank of Malta (Μάλτα)	0,0648	7.014.604,58
De Nederlandsche Bank (Κάτω Χώρες)	4,0035	433.379.158,03
Oesterreichische Nationalbank (Αυστρία)	1,9631	212.505.713,78
Banco de Portugal (Πορτογαλία)	1,7434	188.723.173,25
Banka Slovenije (Σλοβενία)	0,3455	37.400.399,43
Národná banka Slovenska (Σλοβακία)	0,7725	83.623.179,61
Suomen Pankki - Finland's Bank (Φινλανδία)	1,2564	136.005.388,82
Σύνολο¹	69,9783	7.575.155.922,19

Η κατανομή των ζημιών και καθαρών κερδών της ΕΚΤ μεταξύ των ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 33 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.

Κατανομή των καθαρών κερδών και ζημιών της ΕΚΤ

Τα καθαρά κέρδη της ΕΚΤ μεταβιβάζονται με την παρακάτω σειρά:

- α) ένα ποσό το οποίο καθορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και δεν έχει την δυνατότητα να υπερβαίνει το 20% του καθαρού κέρδους μεταβιβάζεται στα γενικά αποθεματικά με ανώτατο όριο το 100% του κεφαλαίου,
- β) το καθαρό υπόλοιπο κέρδος χωρίζεται ανάμεσα στους μεριδιούχους της ΕΚΤ, κατ' αναλογία προς τα καταβεβλημένα μερίδιά τους.

Σε περίπτωση ζημίας της ΕΚΤ, η ζημία αυτή μπορεί και να καλυφθεί από το γενικό αποθεματικό της ΕΚΤ και, σε αν κρίνεται αναγκαίο, μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ, από το νομισματικό εισόδημα του αντίστοιχου οικονομικού χρόνου, σε αναλογία και μέχρι το ύψος των ποσών που κατανέμονται στις εθνικές κεντρικές τράπεζες .

1) Το σύνολο ενδεχομένως δεν θα αντιστοιχεί στο άθροισμα των επιμέρους στοιχείων λόγω στρογγυλοποιήσεων.

- **Εθνικές κεντρικές τράπεζες εκτός της ζώνης του ευρώ**

Οι δέκα ΕθνΚΤ της ΕΕ οι οποίες δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ πρέπει να συνεισφέρουν στην κάλυψη των εξόδων της ΕΚΤ σχετικά με τη συμμετοχή τους στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), καταβάλλοντας ένα πολύ μικρό ποσοστό του μεριδίου τους στο εγγεγραμμένο κεφάλαιο της ΕΚΤ. Από τις 29 Δεκεμβρίου 2010 και έπειτα, οι εισφορές αυτών των τραπεζών αντιστοιχούν στο 3,75% του συνολικού μεριδίου τους στο εγγεγραμμένο κεφάλαιο. Το κεφάλαιο που οι ΕθνΚΤ εκτός της ζώνης του ευρώ έχουν καταβάλει στην ΕΚΤ ανέρχεται σε 121.869.418,02 ευρώ και αναλύεται ως εξής:

Εισφορές των ΕθνΚΤ εκτός της ευρωζώνης στο κεφάλαιο της ΕΚΤ

Εθνική κεντρική τράπεζα	Κλείδα	Καταβεβλημένο
	κατανομής %	κεφάλαιο (€)

Българска народна банка (Εθνική	0,8590	3.487.005,40
---------------------------------	--------	--------------

Εθνική κεντρική τράπεζα	Κλείδα κατανομής %	Καταβεβλημένο κεφάλαιο (€)
Τράπεζα της Βουλγαρίας) (Βουλγαρία)		
Česká národní banka (Τσεχική Δημοκρατία)	1,6075	6.525.449,57
Danmarks Nationalbank (Δανία)	1,4873	6.037.512,38
Hrvatska narodna banka (Κροατία)	0,6023	2.444.963,16
Lietuvos bankas (Λιθουανία)	0,4132	1.677.334,85
Magyar Nemzeti Bank (Ουγγαρία)	1,3798	5.601.129,28
Narodowy Bank Polski (Πολωνία)	5,1230	20.796.191,71
Banca Națională a României (Ρουμανία)	2,6024	10.564.124,40
Sveriges riksbank (Σουηδία)	2,2729	9.226.559,46
Bank of England (Ηνωμένο Βασίλειο)	13,6743	55.509.147,81
Σύνολο ¹	30,0217	121.869.418,02

Οι ΕΘΝΚΤ εκτός ευρωζώνης δεν δικαιούνται μερίδιο στα διανεμητέα κέρδη της ΕΚΤ αλλά και ούτε υποχρεούνται να καλύψουν τυχόν ζημίες της ΕΚΤ.

- 1) Το σύνολο ενδέχεται και να μην αντιστοιχεί στο άθροισμα των επιμέρους στοιχείων λόγω στρογγυλοποιήσεων.

2.8 Η πρώτη δεκαετία της ΕΚΤ

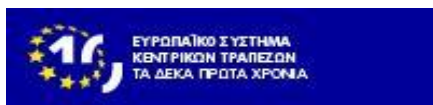
10η επέτειος από την εισαγωγή του ευρώ και τη θέσπιση του Ευρωσυστήματος

Την 1η Ιανουαρίου 2009 συμπληρώθηκαν 10 χρόνια από την εισαγωγή και θέσπιση του ευρώ του Ευρωσυστήματος. Πριν από δέκα χρόνια

- εισήχθη το ευρώ, πρώτα ως ηλεκτρονικό μέσο πληρωμών (τα κέρματα και τα τραπεζογραμμάτια τέθηκαν σε κυκλοφορία τρία χρόνια αργότερα),
- η ΕΚΤ και οι κεντρικές τράπεζες των κρατών της ΕΕ που υιοθέτησαν το ευρώ συγκρότησαν το "Ευρωσύστημα", και
- η νομισματική εξουσία για το ευρώ εκχωρήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ.

Σήμερα, το ενιαίο νόμισμα χρησιμοποιείται σε μια περιοχή που εκτείνεται από από την Πορτογαλία έως τη Φινλανδία και την Κύπρο έως την Ιρλανδία. Περισσότερες από τις μισές χώρες μέλη της ΕΕ έχουν ήδη υιοθετήσει το ευρώ.

Επετειακοί λογότυποι

Για τον εορτασμό των επετείων, δημιουργήθηκε λογότυπος σε 3 παραλλαγές, ο οποίος συνδύαζε ένα οπτικό στοιχείο με

- την "Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα",
- το "Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών",
- το "Ευρωσύστημα"

και την επιγραφή "Τα δέκα πρώτα χρόνια".

Το οπτικό στοιχείο περιλάμβανε τα 12 αστέρια της σημαίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε επικλινή κύκλο, σε ένα μέρος όπου τοποθετήθηκε ο αριθμός "10" όπως απεικονίζεται στην μπροστινή όψη του τραπεζογραμματίου των 10 ευρώ.

1 Ιουνίου 1998: Ίδρυση της ΕΚΤ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ιδρύθηκε στις 1 Ιουνίου 1998. Είχε στη διάθεσή της 7 μήνες για να προετοιμαστεί για τα πρωτοφανή καθήκοντα που της είχαν ανατεθεί, δηλ.

-
- τη χάραξη νομισματικής πολιτικής για τη ζώνη του ευρώ η οποία μόλις είχε γεννηθεί
 - την αντικατάσταση νομισμάτων μιας ομάδας κυρίαρχων κρατών με το ενιαίο νόμισμα

Από τότε η ΕΚΤ, σαν ο καθοδηγητής της ομάδας του Ευρωσυστήματος, δηλ. του συστήματος κεντρικών τραπεζών της ευρωζώνης, ασκεί τη νομισματική πολιτική για τα κράτη της νομισματικής ένωσης. Βασικός της στόχος είναι η σταθερότητα των τιμών μεσοπρόθεσμα, καθώς επίσης και οι σταθερές τιμές αποτελούν βάση διατηρήσιμης οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας στην Ευρώπη. Στη 1 Ιουνίου 1998 δημιουργήθηκε το "Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών", το θεσμικό πλαίσιο το οποίο περιλαμβάνει την ΕΚΤ και τις κεντρικές τράπεζες όλων των κρατών μελών της ΕΕ.

Επετειακές εκδηλώσεις

Για τον εορτασμό της επετείου της ΕΚΤ διεξήχθησαν διάφορες εκδηλώσεις το 2008, όπως:

- 13-14 Νοεμβρίου (μόνο με πρόσκληση): η 5η Διάσκεψη Κεντρικών Τραπεζών - διδάγματα και προκλήσεις από την πρώτη δεκαετία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης
- 2 Ιουνίου: η επίσημη τελετή, όπου την παρακολούθησαν σημαντικές πολιτικές προσωπικότητες
- 1 Ιουνίου: η Ημέρα Επισκεπτών στο κεντρικό κτίριο της ΕΚΤ, το "Eurotower"

2.9 Το νόμισμα της ευρωπαϊκής ένωσης

Το ευρώ

Το ευρώ είναι πλέον το ενιαίο νόμισμα 17 χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες αποτελούν την ευρωζώνη. Η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος το 1999 ήταν σημαντικό βήμα προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Υπήρξε ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της Ένωσης καθώς είναι το νόμισμα σχεδόν 330 εκατομμυρίων Ευρωπαίων πολιτών και ακόμη περισσότερων στο μέλλον, μόλις το υιοθετήσουν και άλλα κράτη της ΕΕ. Το ευρώ εισήχθη τον Ιανουάριο 1999 και έγινε το καινούριο νόμισμα 11 κρατών μελών αντικαθιστώντας τα εθνικά νομίσματα, όπως το γερμανικό μάρκο και το γαλλικό φράγκο, σε 2 στάδια. Στην αρχή καθιερώθηκε ως ένα εικονικό νόμισμα για μέσα πληρωμής εκτός των μετρητών και για λογιστικούς σκοπούς, ενώ τα εθνικά νομίσματα συνέχιζαν να χρησιμοποιούνται για πληρωμές με μετρητά και να θεωρούνται ως υπομονάδες του ευρώ, και στη 1 Ιανουαρίου 2002 κυκλοφόρησε σε χαρτονομίσματα και κέρματα.

Το ευρώ δεν είναι το νόμισμα όλων των χωρών μελών της ΕΕ. Δύο χώρες (το Ηνωμένο Βασίλειο και η Δανία) συμφώνησαν μια ρήτρα μη συμμετοχής η οποία συμπεριλήφθηκε στη συνθήκη και τις εξαιρεί από τη συμμετοχή τους, ενώ οι υπόλοιπες χώρε μέλη (πολλά από τα νεότερα κράτη μέλη της ΕΕ και η Σουηδία) δεν πληρούν προς το παρόν τις προϋποθέσεις για υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος. Μόλις συμβεί αυτό, θα αντικαταστήσουν το εθνικό τους νόμισμα με το ευρώ.

Ποιες χώρες υιοθέτησαν το ευρώ – και πότε;

- 1999 Βέλγιο, Γερμανία, Ιρλανδία, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο,
Κάτω
Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία και Φινλανδία
- 2001 Ελλάδα

-
- 2002 Κυκλοφορία χαρτονομισμάτων και κερμάτων του ευρώ
 - 2007 Σλοβενία
 - 2008 Κύπρος, Μάλτα
 - 2009 Σλοβακία
 - 2011 Εσθονία

Το ευρώ και η Οικονομική και Νομισματική Ένωση

Όλες οι χώρες μέλη της ΕΕ αποτελούν τμήμα της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) η οποία μπορεί και να περιγραφεί ως ένα προχωρημένο στάδιο οικονομικής ολοκλήρωσης που βασίζεται σε μια ενιαία αγορά. Προϋποθέτει τον άρτιο συντονισμό οικονομικών και δημοσιονομικών πολιτικών και, για τα κράτη που πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις, μια ενιαία νομισματική πολιτική και ενιαίο νόμισμα, το ευρώ.

Η διαδικασία νομισματικής και οικονομικής ολοκλήρωσης στην ΕΕ είναι παράλληλη με την ιστορία της ίδιας της Ένωσης. Το 1957 όταν ιδρύθηκε η ΕΕ, τα κράτη μέλη επικέντρωσαν τις προσπάθειές στην οικοδόμηση μιας κοινής αγοράς. Ωστόσο, με τον πέρασμα του χρόνου έγινε σαφές πως χρειαζόταν στενότερη νομισματική και οικονομική συνεργασία, ώστε να μπορέσει η εσωτερική αγορά να λειτουργήσει και να αναπτυχθεί αποδοτικότερα. Ο στόχος της ΟΝΕ και του ενιαίου νομίσματος τέθηκε το 1992 με τη συνθήκη του Μάαστριχτ, η οποία καθόρισε τους θεμελιώδεις κανόνες για την εισαγωγή του. Αυτοί οι κανόνες ορίζουν τους στόχους της ΟΝΕ, τις απαιτούμενες αρμοδιότητες και όλα τα κριτήρια τα οποία πρέπει να πληρούν οι χώρες μέλη για να υιοθετήσουν το ευρώ. Στα κριτήρια αυτά, γνωστά και ως "κριτήρια σύγκλισης", περιλαμβάνονται ο χαμηλός και σταθερός πληθωρισμός, η σταθερότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών αλλά και τα υγιή δημόσια οικονομικά. (Ζαχαριάδης-Σούρας, 2002).

Η διαχείριση του ευρώ

Την περίοδο που γεννήθηκε το ευρώ, η νομισματική πολιτική τέθηκε είχε την ευθύνη του ευρωσυστήματος, δηλαδή της ανεξάρτητης Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η οποία ιδρύθηκε για αυτό το σκοπό, και των κεντρικών τραπεζών των χωρών μελών που υιοθέτησαν το ευρώ.

Η δημοσιονομική πολιτική (δαπάνες και φόροι) εξακολουθεί να μένει αρμοδιότητα των εθνικών κυβερνήσεων οι οποίες, έχουν αναλάβει τη δέσμευση να τηρούν από κοινού συμφωνηθέντες κανόνες για τα δημόσια οικονομικά οι οποίοι είναι γνωστοί ως σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης. Διατηρούν την πλήρη αρμοδιότητα για τις διαρθρωτικές τους πολιτικές (απασχόληση, κεφαλαιαγορές και συντάξεις), αλλά έχουν συμφωνήσει να τις συντονίζουν έτσι ώστε να επιτυγχάνουν τους κοινούς στόχους της σταθερότητας, της απασχόλησης και της ανάπτυξης. (Γιάννης Μηλιός, Δημήτρης Δημούλης και Γιώργος Οικονομάκης, (2005))

Συμπεράσματα

Η νομισματική ένωση της Ευρώπης σχεδιάστηκε σχετικά πρόχειρα και είναι από την αρχή δυσλειτουργική. Δεν είναι η δημοσιονομική ασωτία και οι δυσκαμψίες της αγοράς που έφεραν την κρίση στα πόδια της Ευρώπης, αλλά η αποτυχία να μπορεί να αποτραπεί η συσσώρευση αποκλίσεων και ανισορροπιών εντός της ζώνης του ευρώ και είναι η έλλειψη διαχείριση της εσωτερικής ζήτησης .

Στην παρούσα φάση, η μμεταρρύθμιση του καθεστώτος προς τους σκοπούς αυτούς περιπλέκεται από ανισορροπία στις θέσεις της ανταγωνιστικότητας η οποία έχει διαμορφωθεί και από την κληρονομιά του χρέους που βαραίνει την Ευρώπη. Ο αναπροσανατολισμός της ΕΚΤ προς την ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών πρέπει να αποτελεί μέρος της οποιασδήποτε λύσης. Ο επαναπροσδιορισμός της δημοσιονομικής πολιτικής για την ανάπτυξη και τις επενδύσεις σε όλη την ευρωζώνη αποτελεί άλλο ένα μέρος της οποιασδήποτε λύσης η οποία μπορεί να προταθεί για την υπέρβαση της σημερινής κρίσης. (Κουφάρης, 2010).

Για ιδεολογικούς λόγους, η Γερμανία μπλοκάρει οποιαδήποτε λογική πρωτοβουλία για τη διαχείριση της εγχώριας ζήτησης. Η οικονομική δομή της Ευρώπης έχει τοποθετήσει την ΕΚΤ σε θέση όπου ο μοναδικός σκοπός της είναι η σταθερότητα των τιμών, ενώ το «ενισχυμένο» Σύμφωνο Ανάπτυξης και Σταθερότητας και το νέο «δημοσιονομικό σύμφωνο» συνδέουν τη δημοσιονομική πολιτική σε ένα συνταγματικά αγκυροβολημένο κανόνα για ισοσκελή προϋπολογισμό.

Επιπλέον, μια νέα «διαδικασία μακροοικονομικής ανισορροπίας» σχεδιάστηκε ώστε να τιμωρήσει ασύμμετρα τα ελλειμματικά κράτη για τα ηθικά παραπτώματά τους. Στην ουσία, η αδυναμία να γίνει κατανοητό για ποιο λόγο το γερμανικό μοντέλο λειτούργησε αποτελεσματικά μόνο για τη Γερμανία στο παρελθόν και γιατί δεν μπορεί να λειτουργήσει για την τωρινή Ευρώπη μετατρέπει την περιοχή σε ένα τεράστιο μερκανταλιστικό μπλοκ και σε παγκόσμιο αποσταθεροποιητή. Το γερμανικό πνεύμα έχει πιαστεί σε μια διανοητική φάκα που δεν του επιτρέπει να μπορεί να δει κανένα ελάττωμα στο γερμανικό μοντέλο. Αυτό

είναι κατόρθωμα της μυθολογίας της Μπούντεσμπανκ και το αποτέλεσμα μιας πλύσης εγκεφάλου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαγιανός, Ν. Βέττας και Κ. Μεγήρ, «Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα: Μεταρρυθμίσεις και ευκαιρίες σε μία κρίσιμη συγκυρία», 2010 www.greekeconomistsforreform.com 2010
- Βαρουφάκης (2011) ,<<Κρίσης λεξιλόγιο >>
- Βοσκόπουλος, Ευρωπαϊκή Ένωση, θεσμοί, πολιτικές, προκλήσεις, προβληματισμοί, εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη, 2009 Ι. Στουρνάρας, Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, οι επιπτώσεις, οι προοπτικές και η νέα αρχιτεκτονική
- Γεώργιος Μπακατσιάκος, Παγκόσμια οικονομική κρίση, ευρωπαϊκή ένωση και Ελλάδα,
- Γιάννης Μηλιός, Δημήτρης Δημούλης και Γιώργος Οικονομάκης,(2005) , «Η Θεωρία του Μαρξ για τον Καπιταλισμό: Πλευρές μιας θεωρητικής και πολιτικής ρήξης», Αθήνα: νήσος.
- Ζαχαριάδης-Σούρας, Χρήμα-πίστη-τράπεζες, εκδ. Σταμούλη, 2002
- Θ. Δουγέκος, Διδακτορική Διατριβή, Θεσσαλονίκη, 2008
- Θαλασσινός Ε.-Σταματόπουλος Θ., Διεθνή Οικονομικά, εκδ. Σταμούλης, 1999
- ΙΝΕ-ΓΣΕΕ,(2008) , «Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση», Ετήσια Έκθεση, Αθήνα
- Λ. Λιαρόπουλος, Παγκοσμιοποίηση και κοινωνικό κράτος, εκδ. Παπαζήση, 2006 Χ. Τζόνσον, Περαιτέρω Δοκίμια στη νομισματική θεωρία, 1972
- Μηλιός, «Χρηματοπιστωτική κρίση και οικονομική ρύθμιση», Θέσεις. τεύχος 103 Απρίλιος-Ιούνιος, 2008 Μπούρας και Λυκούρας, «Η οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της στη ψυχική υγεία», Εγκέφαλος, 2011, σελ. 55-61.
- Χ. Γκόρτσος, «Η πορεία προς την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση: Θεσμικές και κανονιστικές διαστάσεις και οι επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος», 2013
- Χάρι Τζόνσον, Περαιτέρω Δοκίμια στη Νομισματική Οικονομία, 1972
- (internet: <http://www.voxeu.org/index.php?q=node/5028>).

-
- Allsopp, C, and D. Vines. 1998. "The Assessment: Macroeconomic Policy after EMU." *Oxford Review of Economic Policy* 14(3): 1–23.
 - Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan.
 - Bibow, J. 2001. "Making EMU Work: Some Lessons from the 1990s." *International Review of Applied Economics* 15(3): 233–59.
 - Bryan, D. και Rafferty, M. (2006) *Capitalism with Derivatives: A Political Economy of Financial Derivatives, Capital and Class*, New York and London: Palgrave MacMillan.
 - Cabral, R.,(2010) , «The PIGS' External Debt Problem», VoxEU.org.
 - Capie, F., C. A. E. Goodhart, and N. Schnadt. 1994. "The Development of Central Banking." In F. Capie, S. Fischer, C. Goodhart, and N. Schnadt, eds. *The Future of Central Banking: the Tercentenary Symposium of the Bank of England*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
 - Dyson, K., and K. Featherstone 1999. *The Road to Maastricht: Negotiating EMU*. New York: Oxford University Press.
 - Eucken, W. 1946. "Über die Verstaatlichung der Notenbank." Unpublished report, Walter Eucken Archiv, Frankfurt a. M.
 - European Central Bank (ECB). 2005. "Monetary Policy and Inflation Differentials in a Heterogeneous Currency Area." *Monthly Bulletin* (May): 61–77.
 - Friedman, M. 1960. *A Program for Monetary Stability*. New York: Fordham University Press.
 - Germany." *European Journal of the History of Economic Thought* 16(1): 155–90.
 - Goodhart, C. A. E. 1998. "The Two Concepts of Money: Implications for the Analysis of Optimal Currency Areas." *European Journal of Political Economy* 14: 407–32.
 - Gros, D. and T. Mayer (2010) "Financial Stability beyond Greece: Making the most out
 - Hayek, F. A. 1975. *Denationalization of Money*. London: The Institute of Economic Affairs.

-
- Issing, O. 1999. "Hayek–Currency Competition and European Monetary Union." Speech, London, May 27.
 - Johnson, P. A. 1998. *The Government of Money—Monetarism in Germany and the United States*. Ithaca, N.Y., and London: Cornell University Press.
 - Katzenstein, P. J. 1987. *Policy and Politics in West Germany: The Growth of a Semisovereign State*. Philadelphia: Temple University Press.
 - Kenen, P. 1995. *Economic and Monetary Union in Europe: Moving Beyond Maastricht*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
 - Keynes, J. M. 1913. *Indian Currency and Finance*. London: Macmillan and Co.
 - Kolb, E. 2005. *The Weimar Republic*, London, UK and New York, NY: Routledge. In German: *Die Weimarer Republik* (Munich: Oldenbourg, 1984).
 - Marmot Mg., Bell R., «How does the financial crisis affect health?», Department of Epidemiology and Public Health, London, 2009,
 - Marsh, D. 1992. *The Bundesbank: The Bank that Rules Europe*. London: Mandarin.
 - of the European Stabilisation Mechanism", Vox, 11 May, 2010
 - Parkin, B., and T. Czuczka 2010. "Merkel Seeks 'Decisive' German Cuts as Geithner Urges Spending." Bloomberg, June 6.
 - Routledge.
 - Sargent, T. J., and N. Wallace. 1981. "Some Unpleasant Monetarist Arithmetic." *Federal Reserve Bank of Minneapolis Quarterly Review* 5(3).
 - Savas Michael-Matsas, (2012) , «Greece and the World Capitalist Crisis», *Journal of*
 - *Socialist Theory*, pp. 2-13
 - Stiglitz J., *Globalization and its discontents*, Allen Lane, London, 2002 Stiglitz J., *Making globalization work*, Norton WW & Co, New York, 2006
 - Tietmeyer, H. 1991. "The Role of an Independent Central Bank in Europe." In P. Downes and R. Vaez-Zadeh, eds. *The Evolving Role of Central Banks*. Washington, D.C.: International Monetary Fund.

-
- Vocke, W. 1973. *Memoiren*. Stuttgart: Deutsche Verlags-Anstalt.
 - Woodford, M. 2003. *Interest and Prices: Foundations of a Theory of Monetary Policy*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.